

Kommissionens arbetsprogram 2017

Sammanfattning

Utskottet har granskat kommissionens arbetsprogram för 2017 och föreslår att riksdagen lägger utskottets utlåtande till handlingarna.

I sitt årliga arbetsprogram anger kommissionen de politiska prioriteringarna för det kommande året. Kommissionens arbetsprogram för 2017 utgör grunden för en gemensam programplanering för Europaparlamentet, rådet och kommissionen med mål och prioriteringar för 2017. Ansatsen är att prioritera de stora frågorna där effektiva EU-åtgärder kan ge påtaglig utdelning till EU-medborgare, medlemsstater och EU som helhet.

Konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, utbildningsutskottet och näringsutskottet har yttrat sig över arbetsprogrammet.

Utrikesutskottet understryker vikten av att EU står enat och agerar gemensamt för en regelbaserad global säkerhetsordning som genomsyras av multilateralism. Ett förstärkt och konstruktivt samarbete inom EU och globalt är grundstenar i en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Därtill ska Sverige vara en tydlig kraft inom EU och Världshandelsorganisationen för en öppen och fri handel och för att motverka protektionistiska krafter.

I utlåtandet finns två motivreservationer (SD, V).

Granskade dokument

Kommissionens arbetsprogram 2017 – Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum, KOM(2016) 710.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Meddelandets huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets granskning	7
Kommissionens meddelande	7
Utskottets överväganden.....	13
Reservationer	16
1. Kommissionens arbetsprogram 2017 – motiveringen (SD).....	16
2. Kommissionens arbetsprogram 2017 – motiveringen (V).....	17
Särskilda yttranden	20
1. Kommissionens arbetsprogram 2017 (M, C, L, KD).....	20
2. Kommissionens arbetsprogram 2017 (M, L, KD)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över granskade dokument	22
<i>Bilaga 2</i>	
Förteckning över utlåtanen	23
<i>Bilaga 3</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande.....	25
<i>Bilaga 4</i>	
Finansutskottets yttrande	30
<i>Bilaga 5</i>	
Skatteutskottets yttrande	38
<i>Bilaga 6</i>	
Justitieutskottets yttrande.....	44
<i>Bilaga 7</i>	
Civilutskottets yttrande	52
<i>Bilaga 8</i>	
Försvarsutskottets yttrande	58
<i>Bilaga 9</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	64
<i>Bilaga 10</i>	
Näringsutskottets yttrande	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommissionens arbetsprogram 2017

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Reservation 1 (SD) – motiveringen

Reservation 2 (V) – motiveringen

Stockholm den 2 mars 2017

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Emma Nohrén (MP), Johan Nissinen (SD), Jamal Mouneimne (S) och Åsa Eriksson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 25 oktober 2016 antog Europeiska kommissionen meddelandet Kommissionens arbetsprogram 2017 – Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum (KOM(2016) 710). Den svenska översättningen kom in till riksdagen den 7 november 2016. Kammaren har med stöd av 9 kap. 20 § riksdagsordningen hänvisat arbetsprogrammet till utskottet för granskning och skriftligt utlåtande.

Utskottet har gett övriga utskott möjlighet att yttra sig över arbetsprogrammet. Yttranden har lämnats av konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, utbildningsutskottet och näringsutskottet.

Regeringen har lämnat in en faktagromemoria (2016/17:FPM30). I ett brev till riksdagens talman från kommissionens förste vice ordförande Frans Timmermans (C(2016)2174) har kommissionen lämnat synpunkter på några av de frågor som utskottet tog upp i utlåtandet om arbetsprogrammet för 2016 (2015/16:UU4).

Utskottet har fortlöpande följt EU-frågor genom föredragningar inför rådet för utrikes frågor. Därutöver har utskottet fått föredragningar om aktuella EU-frågor av representanter från Utrikesdepartementet. Utskottet fick vid sitt sammanträde den 4 februari 2016 information om Storbritanniens förhållande till EU från statssekreterare Hans Dahlgren. Information om EU:s globala strategi gavs den 10 mars av Utrikespolitiska institutet och den 15 juli av kabinetssekreterare Annika Söder. Utskottet hade överläggning med statsrådet Margot Wallström den 17 mars 2016 om den inriktning som regeringen redovisat för EU:s globala strategi. Den 21 april informerade departementsrådet Anna Craenen, Utrikesdepartementet, om ett nytt partnerskap mellan Europeiska unionen och länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet efter 2020. Utskottet fick den 13 oktober information om upprättande av ett instrument som bidrar till stabilitet och fred. Vid sitt sammanträde den 10 november 2016 fick utskottet information om läget i frihandelsförhandlingarna med USA och frihandelsavtalet med Kanada av EU- och handelsminister Ann Linde. Den 17 november 2016 fick utskottet information om kommissionens arbetsprogram 2017 och EU:s relation till Storbritannien av EU- och handelsminister Ann Linde.

Utrikesutskottet har även deltagit i mottagandet av ett antal utländska högnivåbesök med koppling till EU:s institutioner. Den 7 mars 2016 besökte EU-kommissionären Miguel Cañete, med ansvar för klimatåtgärder och energi, riksdagen. EU:s handelskommissionär Cecilia Malmström besökte riksdagen den 21 september 2016. Den höga representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik samt vice ordförande i Europeiska kommissionen

Federica Mogherini besökte riksdagen den 10 oktober 2016. Christos Stylianides, EU:s kommissionär för humanitärt bistånd och krishantering, besökte utrikesutskottet den 21 november 2016. Georgiens minister för europeisk och euroatlantisk integration Davit Bakradze avlade ett besök den 27 april 2016.

Meddelandets huvudsakliga innehåll

I sitt årliga arbetsprogram anger kommissionen de politiska prioriteringarna för det kommande året. Kommissionens arbetsprogram för 2017 är det första arbetsprogram som läggs fram i enlighet med det nya interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning. Detta innebär att arbetsprogrammet utgör grunden för en gemensam programplanering för Europaparlamentet, rådet och kommissionen, med mål och prioriteringar för 2017. I enlighet med vad kommissionen lade fram vid sitt mandats inledning är ansatsen att prioritera de stora frågorna, där effektiva EU-åtgärder kan ge påtaglig utdelning till EU-medborgare, medlemsstater och EU som helhet. Bland de utmaningar som EU står inför nämns migrationsflöden som satt EU:s yttre gränser på prov, det ökade terrorisshotet, instabiliteten i EU:s östra och södra grannskap samt osäkerheten till följd av den brittiska folkomröstningen. Under det innevarande året avser kommissionen därtill att särskilt fokusera på genomförandet. Många av initiativen har utgångspunkt i programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit) enligt vilket kommissionen har sett över befintlig lagstiftning för att se om lagstiftningen har avsedd verkan och står i rimlig proportion till de politiska mål som satts upp.

Följande tio prioriteringar är alltså vägledande för kommissionens mandatperiod och utgör grunden för arbetsprogrammet 2017:

1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. en sammankopplad digital inre marknad
3. en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA
7. ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. mot en ny migrationspolitik
9. en starkare global aktör
10. en union i demokratisk förändring.

De tio prioriterade områdena beskrivs mer utförligt under rubriken Utskottets granskning. Till arbetsprogrammet hör även fem bilagor. Bilaga 1 listar 21 nya initiativ, av vilka de flesta är kluster av olika åtgärder. Bilaga 2 redogör för 18 initiativ inom EU-kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refitprogrammet). Bilaga 3 anger 35 liggande

förslag för prioriterad behandling. Bilaga 4 listar 19 liggande förslag som kommissionen planerar att dra tillbaka senast i april 2017; i två fall har förslagen redan dragits tillbaka. Bilaga 5 listar 16 förslag om att upphäva rättsakter som kommissionen inte längre anser relevanta. Jämfört med föregående års arbetsprogram har bilaga 6, om förslag som ska börja tillämpas under innevarande år, utgått.

Utskottets granskning

Kommissionens meddelande

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionens prioritering är att hjälpa medlemsstaterna att skapa bästa möjliga förutsättningar för ungdomar på arbetsmarknaden och i samhället. Den nya europeiska kompetensagendan kommer att prioritera ungdomar. Förslagen rör bl.a. modernisering av utbildning, ökad kvalitet i lärlingsutbildningen, mer rörlighet för lärlingar samt kartläggning av ungdomars resultat på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning. Ungdomsgarantin kommer att förstärkas. Europeiska solidaritetskåren har etablerats.

Kommissionen avser att fördubbla löptiden för och anslagen till Europeiska fonden för strategiska investeringar. Man förväntar sig ett snabbt beslut av parlamentet och rådet i frågan. Inspirerad av Europeiska fonden för strategiska investeringar har kommissionen också lagt fram en yttre investeringsplan för Afrika och EU:s grannskap för att bemöta några av migrationens bakomliggande orsaker och främja jobb och hållbar tillväxt i dessa länder.

Kommissionen avser att arbeta in innovation i alla EU-politikområden med målsättningen att göra EU ledande inom ny teknik.

Kommissionen ska genomföra handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, bl.a. när det gäller återvinning och återanvändning av plast i EU. Ett lagstiftningsförslag om minimikrav på återanvänt vatten och en översyn av dricksvattendirektivet kommer att läggas fram.

På grundval av de landrapporter som ska antas i februari om euroländernas ekonomiska politik kommer kommissionen att ta fram en rad landspecifika rekommendationer som ska läggas fram för rådet i maj.

Kommissionen kommer i samarbete med Europaparlamentet och rådet att följa upp sitt förslag om en översyn av den fleråriga budgetramen (2014–2020). Ett heltäckande förslag om den framtida budgetramen efter 2020, inriktat på EU:s utmaningar och behov efter 2020, ska läggas fram.

Kommissionen ska föra brett upplagda samråd om förenkling och modernisering av den gemensamma jordbrukspolitiken för att maximera dess bidrag till de tio prioriteringarna.

En sammankopplad digital inre marknad

Förverkligandet av den digitala inre marknadens tillväxtpotential och strategin för den digitala inre marknaden kommer att stå högt på dagordningen under 2017. Kommissionen kommer att göra en halvtidsöversyn av genomförandet av strategin för den digitala inre marknaden. Kommissionen avser att ha ett nära samarbete med rådet och parlamentet för att avsluta behandlingen av de

förslag som redan lagts fram, bl.a. om audiovisuella tjänster, upphovsrätt, geoblockering och portabilitet.

Kommissionen avser att hålla löftet att avskaffa roamingavgifterna i mitten av 2017.

En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

Kommissionen avser att före årsslutet lägga fram ett övergripande lagstiftningspaket om modernisering av ekonomin genom att satsa på energieffektivitet och förnybar energi och rättvisa villkor för konsumenter. Ett initiativ för att påskynda innovationer för ren energi kommer att stödja kraven på övergång från fossila bränslen.

Strategin om utsläppssnåla transporter, som lades fram i juli 2016, kommer att följas upp. Som ett första steg lägger kommissionen fram en Refitöversyn av förordningarna om personbilar och lätta nyttofordon och direktivet om rena fordon för att förbättra incitament och regler vid upphandling.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Inom strategin för den inre marknaden har kommissionen aviserat åtgärder för att hjälpa små och medelstora företag att växa, ett paket om immaterialrätt och ett paket om hinder på tjänstemarknaden. Kommissionen kommer att lägga fram ett initiativ om bolagsrätt för att underlätta användningen av digital teknik under ett företags hela livscykel och för gränsöverskridande fusioner och uppdelningar.

I en halvtidsöversyn av handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen ska kommissionen kartlägga hur långt kapitalmarknadsunionen kommit och vilka åtgärder som krävs för att förbättra finansieringen av ekonomin. Kommissionen avser under 2017 att agera för att underlätta ömsesidigt erkännande och hantera det växande antalet produkter som inte följer reglerna på EU-marknaden genom Refitöversyner av aktuell lagstiftning. Kommissionens förhoppning är att det ska göra det enklare för företagare att erbjuda sina produkter över gränserna, ska skapa incitament att följa reglerna och ska ge alla samma spelregler, vilket både företag och konsumenter tjänar på. Utifrån strategin för utsläppssnål rörlighet kommer kommissionen att arbeta med regler för marknadsföring av allt effektivare autonoma uppkopplade fordon.

För att följa upp den europeiska handlingsplanen inom försvarsområdet och den europeiska rymdstrategin kommer kommissionen under 2017 att lägga fram ett initiativ för tillförlitliga, säkra och kostnadseffektiva satellitkommunikationstjänster för myndigheter samt åtgärder för att underlätta marknadsintroduktion av rymdtjänster och rymddata.

Kommissionen kommer under 2017 att lägga fram förslag om att förstärka och rationalisera problemlösningsverktyg, bl.a. Solvitnätverk, informera konsumenter och näringsidkare om deras rättigheter och ge nationella konkurrensmyndigheter ökade befogenheter för en effektivare konkurrenstillsyn.

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen kommer att se över det europeiska systemet för finansiell tillsyn för att stärka tillsynens verkan och effektivitet på makro- och mikronivå. Antagandet av förslaget om en enad representation för euroområdet i Internationella valutafonden bör enligt kommissionen påskyndas.

Kommissionen kommer att se över delar av banklagstiftningen och föreslå vissa ändringar i kapitalkravsreglerna och i direktivet om återhämtning och resolution av banker, främja företagsinvesteringar och stärka riskminskningsåtgärder. De framlagda förslagen om värdepapperisering och prospekt behöver enligt kommissionen antas snabbt.

Kommissionen kommer att föreslå en europeisk pelare för sociala rättigheter, som ska innehålla en ram med principer för rättvisa spelregler i den europeiska sociala marknadsekonomin.

För att ge enklare tillgång till finansiering för företagen och stödja investeringar i den reala ekonomin kommer en halvtidsöversyn att läggas fram av handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen, och kvarvarande hinder kommer att kartläggas. En EU-pensionsprodukt för privatpersoner och mindre företag kommer att föreslås för att minska hindren för tillhandahållande av pensionstjänster över gränserna. Kommissionen kommer att gå vidare med de förslag som redan aviserats, bl.a. lagstiftning om omstrukturering av företag och lagstiftning som möjliggör en andra chans så att företag som går i konkurs avvecklas rättvist och effektivt.

Kommissionen gör en nystart med den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen, inledningsvis med en obligatorisk gemensam skattebas. Fler åtgärder mot skattebrott och skatteflykt, även via tredjeländer, samt åtgärder om skatteinsyn kommer att läggas fram. Detta inkluderar också ett förslag om ökad tillsyn över dem som främjar eller möjliggör aggressiv beskattning. I samarbete med medlemsstaterna kommer kommissionen att verka för att färdigställa en EU-förteckning över tredjeländer som inte iakttar god internationell skattesed. Kommissionen kommer vidare att föreslå åtgärder för att genomföra en momshandlingsplan, förenkla momsen för småföretag och lägga grunden för ett modernt momssystem i EU.

Handel: ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA

Kommissionen kommer att fortsätta förhandlingarna med USA, Japan, Mercosur, Tunisien och Aseanländerna. För att inleda förhandlingar med

Turkiet, Australien, Nya Zeeland och Chile kommer kommissionen att begära nya mandat. Kommissionens arbete i Världshandelsorganisationen fortsätter, bl.a. med plurilaterala avtal och för en snabb ratificering av frihandelsavtalet med Kanada.

Kommissionens beslutsamhet att fullfölja en modernisering av de handelspolitiska skyddsinstrumenten kvarstår, och här hänvisas till Europeiska rådets slutsatser den 21 oktober 2016 om att en överenskommelse i denna fråga ska ingås före 2016 års slut.

Kommissionen är beredd att ta kontakt med den nya amerikanska regeringen så snart som möjligt i fråga om de bilaterala frihandelsförhandlingarna för att befästa de framsteg som hittills har gjorts. Kommissionen ska fortsätta vara ledande i G20:s globala forum om överkapacitet i stålbranschen.

Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende

Kommissionen kommer att följa upp EU:s säkerhetsagenda med åtgärder i riktning mot en säkerhetsunion och för att stärka kontrollerna vid våra gränser. Detta innefattar bl.a. ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd så att viseringsfria tredjelandsmedborgare på väg till Schengenområdet kontrolleras automatiskt. Ett initiativ ska läggas fram om tillgång till elektronisk bevisning. EU-kommissionen kommer att fortsätta genomföra EU:s handlingsplan mot finansiering av terrorism och lägga fram förslag om enhetliga påföljder. Europol ska stärkas, särskilt dess europeiska centrum mot terrorism. Samarbete kommer att bedrivas med Europaparlamentet och rådet för att straffbelägga terroriststridandes resor.

EU:s förordning om skydd av personuppgifter träder i kraft 2018, och kommissionen kommer att se till att samma starka skydd även gäller EU:s institutioner och organ. Av samma anledning kommer kommissionen också att se över behovet av nya beslut om adekvat skyddsnivå för personuppgifter i tredjeländer, för att garantera ett starkt skydd när personuppgifter överförs till länder utanför EU. Kommissionen ska undersöka möjligheterna till övergripande och sektorsspecifika åtgärder på EU-nivå för att skydda visselblåsare som avslöjar olagligheter.

Kommissionen kommer också att fortsätta arbeta tillsammans med Europaparlamentet och medlemsstaterna för att främja och försvara rättsstatsprincipen. Kommissionen ska vidare arbeta med att få EU anslutet till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Mot en ny migrationspolitik

Kommissionen kommer under 2017 att hålla uppe tempot i sitt arbete för att direkt stödja flyktingar och deras integration i värdsamhällen i och utanför EU, förbättra migrationshanteringen längs utsatta gränsavsnitt, bekämpa

människosmuggling och människohandel, särskilt när det gäller ensamkommande barn, och se till att irreguljära migranter återvänder. På Europaparlamentets och rådets bord ligger för behandling centrala förslag såsom reformen av Dublinreglerna om det gemensamma europeiska asylsystemet, etableringen av Europeiska unionens asylbyrå, förstärkningen av Eurodac, de nya formerna för vidarebosättning samt åtgärder för korrekt hantering av laglig migration.

Med utgångspunkt i den nyligen införda partnerskapsramen med tredjeländer enligt den europeiska migrationsagendan behöver det utvecklas ett djupare samarbete med ursprungs- och transitländer för att förebygga irreguljär migration och se till att irreguljära migranter återvänder. Under 2017 ska kommissionen även se över var mer insatser behövs för en mer effektiv och hållbar migrationshantering.

En starkare global aktör

Genom den globala strategin och den reviderade europeiska grannskapspolitiken kommer EU att fortsätta stödja sina partner med ekonomisk och politisk stabilisering, reformer och uppbyggnad av motståndskraft. Genom utvidgningspolitiken kommer kommissionen att fortsätta verka för gemensam stabilitet och välbefinnande hos kandidatländerna.

Senare under året kommer det att läggas fram en europeisk handlingsplan på försvarsområdet, där det ska utvärderas hur EU:s politik och instrument kan säkerställa att EU har den försvarskapacitet som behövs för dagens och morgondagens säkerhetshot. Med det som utgångspunkt kommer kommissionen att föreslå att det upprättas en europeisk försvarsfond för att främja forskning, stärka det europeiska försvarets teknik- och industribas och stimulera utvecklingen av viktig försvarskapacitet. Åtgärder kommer även att föreslås inom offentlig försvarsupphandling.

Kommissionen har redan lagt fram förslag om att ändra instrumentet som bidrar till stabilitet och fred. Ändringarna, som nu ligger för behandling av Europaparlamentet och rådet, syftar till att åtgärda luckor i EU:s förmåga att stödja partnerländer i krisförebyggande och krishantering, särskilt genom kapacitetsuppbyggnad till stöd för säkerhet och utveckling.

Kommissionen och den höga representanten kommer anta en EU-strategi för Syrien, där det anges hur EU kan fortsätta lämna humanitärt stöd och bidra till politisk övergång, stabilisering och återuppbyggnad för att bygga upp en fredlig syrisk stat med ett pluralistiskt och tolerant civilsamhälle.

Inför det femte toppmötet mellan EU och Afrika i slutet av 2017 kommer kommissionen att föreslå en ny modell där EU:s strategiska mål och prioriteringar i förbindelserna med Afrika anges. Handelsförbindelserna med de afrikanska länderna är också berörda av Post-Cotonou-avtalet som kommissionen snart lägger fram.

Kommissionen kommer också att lägga fram en ny version av det europeiska samförståndet om utveckling för att anpassa EU:s utvecklingspolitik till FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

En union i demokratisk förändring

Kommissionen kommer att arbeta i partnerskap med Europaparlamentet och rådet för att se till att det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning genomförs och tillämpas fullt ut. Konstruktiva förhandlingar kommer att föras med båda institutionerna om förslaget om ett obligatoriskt öppenhetsregister som omfattar Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Kommissionen kommer även att föreslå ändringar av ramavtalet med Europaparlamentet så att ledamöter av kommissionen kan ställa upp i valen till Europaparlamentet.

Kommissionen kommer att föreslå att befintlig lagstiftning anpassas till fördragets bestämmelser om delegerade akter och genomförandeakter, och därigenom fasa ut det föreskrivande förfarandet med kontroll. Den demokratiska legitimiteten i rutinerna för antagande av delegerade akter och genomförandeakter kommer att utvärderas, och kommissionen kommer att överväga olika sätt att ändra nuvarande förfaranden för antaganden av vissa sekundärrättsakter. Vidare avser kommissionen att skärpa tillämpningen, införlivandet och genomdrivandet av EU-rätten med åtgärds paket för bättre efterlevnad av reglerna för den inre marknaden och inom miljöområdet. Åtgärder ska också vidtas för att underlätta tillgången till rättsmedel.

Utskottets överväganden

Yttranden från övriga utskott

Utrikesutskottet har gett alla riksdagens utskott tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram 2017. Följande utskott har inkommit med yttranden: konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet, civilutskottet, försvarsutskottet, utbildningsutskottet och näringsutskottet. Samtliga yttranden finns som bilagor till utlåtandet. I den mån utrikesutskottet har kommentarer om yttrandena framgår det av utskottets ställningstagande nedan. I övrigt har utskottet inga invändningar mot synpunkterna i de inkomna yttrandena.

Utskottet fokuserar i sitt övervägande på de prioriteringar (6, 8 och 9) som ligger inom utskottets beredningsområde.

Handel (prioritering 6)

En öppen och rättvis frihandelsvänlig handelspolitik är en av grundstenarna för tillväxt och sysselsättning i Sverige och EU. I enlighet med sitt betänkande 2015/16:UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2015 vill utrikesutskottet understryka vikten av att Sverige är en tydlig kraft inom EU och Världshandelsorganisationen (WTO) för en öppen och fri handel och för att motverka protektionistiska krafter. I linje med denna ambition delar utskottet regeringens kritiska inställning till kommissionens uttalade avsikt att stärka handelspolitiska skyddsåtgärder. Vidare anser utrikesutskottet att handelspolitiken ska medverka till att värna de mänskliga rättigheterna, stärka respekten för grundläggande arbetsvillkor, inkludera ett klimat- och miljöperspektiv samt prioritera ett utvecklingsperspektiv. Därtill ska handeln med länder utanför EU bedrivas på öppna och likvärdiga villkor.

I likhet med näringsutskottet står utrikesutskottet bakom kommissionens strävan att sluta ett ambitiöst och balanserat avtal med USA med höga krav. Kommissionen har i arbetsprogrammet informerat om sin avsikt att snabbt etablera kontakt med den nya amerikanska administrationen och kommissionens strävan att befästa de framsteg som hittills gjorts i förhandlingarna. Utskottet ser den potential som finns i ett framtida transatlantiskt handels- och investeringspartnerskap mellan EU och USA (TTIP) för att bidra till jobb och tillväxt i Sverige. Utskottet konstaterar dock att den nya amerikanska regeringens tillträde innebär en osäkerhet kring de amerikanska ambitionerna för de fortsatta förhandlingarna.

I likhet med näringsutskottet gör utrikesutskottet en positiv helhetsbedömning av frihandelsavtalet med Kanada (Ceta) och välkomnar en ratificering av avtalet.

Mot en ny migrationspolitik (prioritering 8)

Utskottet välkomnar kommissionens fortsatta ambition att bygga upp en långsiktig ram för migrationspolitiken, som grundar sig på solidaritet och ansvarstagande. Liksom i sitt betänkande 2016/17:UU5 anser utskottet att ett förstärkt och konstruktivt samarbete såväl inom EU som globalt är grundstenar i en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Utskottet ställer sig positivt till kommissionens ambition att upprätta en väl fungerande migrationspolitik, inklusive återvändande och lagliga vägar in till EU. I sammanhanget vill utskottet betona vikten av att motverka grundorsaker till ofrivillig migration.

Utskottet understryker vikten av att finna en rättvis och fungerande lösning i fråga om det gemensamma asylsystemet. EU:s framtida asylsystem ska vara hållbart, värna asylrätten och samtidigt uppnå en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna bör agera solidariskt och genomföra de beslut som de enats om.

Utskottet anser att EU:s partnerskapsram med tredjeländer kan vara ett forum för fortsatta diskussioner om migrationsutmaningar. Utskottet vill dock påpeka att de landpaket som utarbetas inom partnerskapsramen för tredjeländer ska vara samstämmiga med det långsiktiga utvecklings-samarbetet. Utskottet vill vidare betona att offentlig utvecklingsfinansiering ska användas dels i enlighet med OECD/Dac-kriterier för utvecklingsfinansiering, dels i enlighet med principerna om biståndseffektivitet.

En starkare global aktör (prioritering 9)

Utskottet understryker vikten av att EU står enat och agerar gemensamt för en regelbaserad global säkerhetsordning som genomsyras av multilateralism. I dessa osäkra tider är det än viktigare att motverka de krafter i världen som vänder sig bort från öppenhet och samarbete. Därför behöver EU och Sverige tala högt och tydligt för fred, säkerhet, utveckling, demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Utrikesutskottet välkomnar den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet och kommissionens arbete för att den europeiska försvarsmarknaden och industri- och kunskapsbasen ska kunna uppnå den militära kapacitet som behövs i ett längre perspektiv. I likhet med försvarsutskottet vill utrikesutskottet understryka vikten av att samarbetet inom försvarsområdet har en mellanstatlig tyngdpunkt och att arbetet tar hänsyn till medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. Utrikesutskottet ställer sig även positivt till inrättandet av en europeisk försvarsfond för främjande av forskning, stärkande av det europeiska försvarets teknik- och industribas och utveckling av viktig försvarskapacitet, men anser i likhet med försvarsutskottet att EU:s åtgärder ska finansieras inom den befintliga budgeten.

Utskottet anser att EU:s utvidgning har bidragit till att stärka Europas säkerhet, stabilitet och ekonomiska utveckling och att det fortfarande är ett viktigt instrument för att främja stabilitet och utveckling i EU:s närområde. Utskottet stöder kommissionens fortsatta arbete med utvidgningsprocessen. En trovärdig utvidgningspolitik förutsätter att EU står fast vid ingångna åtaganden. Principer om konditionalitet och framsteg på egna meriter bör ligga till grund för den fortsatta processen.

Utrikesutskottet välkomnar att kommissionen ska ta fram en EU-strategi för Syrien för att fortsätta ge humanitärt stöd till Syrien och för att på sikt bidra till politisk övergång, stabilisering och byggandet av en fredlig syrisk stat med ett pluralistiskt och tolerant civilsamhälle. Utskottet vill påminna om vikten av FN:s säkerhetsrådsresolution 2254 (2015). I denna resolution uttrycker säkerhetsrådet stöd för en politisk process som underlättas av FN och som utmynnar i ett trovärdigt och inkluderande övergångsstyre i Syrien, antagande av en ny konstitution och genomförande av fria och demokratiska val.

Utskottet ser positivt på utvecklandet av ett strategiskt partnerskap med Afrika, och anser att målet bör vara ett fördjupat och jämbördigt partnerskap, byggt på ömsesidiga intressen. I enlighet med sitt utlåtande 2015/16:UU6 ser utskottet positivt på att ett bredare politiskt partnerskap etableras mellan EU och länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet efter 2020 för att bidra till jämbördiga relationer baserade på ömsesidiga intressen. I sammanhanget kan nämnas att utskottet har inlett behandlingen av JOIN(2016) 52 Ett förnyat partnerskap med länderna i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet.

Inför att kommissionen ska lägga fram en ny version av det europeiska samförståndet om utveckling vill utskottet understryka vikten av att EU:s utvecklingspolicy har tydligt fattigdomsfokus och respekterar de kriterier för offentlig utvecklingsfinansiering som man kommit överens om i OECD/Dac. Utskottet vill också betona vikten av att den nya policyn för utvecklingssamarbete anpassas till Agenda 2030 och att klimatperspektivet prioriteras. I sammanhanget kan nämnas att utskottet har inlett behandlingen av KOM(2016) 740 Förslag till ett nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår framtid och KOM(2016) 739 Nästa steg för en hållbar europeisk framtid – EU-åtgärder för hållbarhet.

Såsom regeringen klargjort i sin faktapromemoria (2016/17:FPM30) kommer regeringen att återkomma till riksdagen allteftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen i kommissionens arbetsprogram presenteras av kommissionen. Mot denna bakgrund har utskottet inte mer att tillägga och föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Reservationer

1. Kommissionens arbetsprogram 2017 – motiveringen (SD)

av Björn Söder (SD) och Johan Nissinen (SD).

Ställningstagande

Mot en ny migrationspolitik (prioritering 8)

Sverigedemokraterna är ett nationalistiskt parti som värnar nationalstatens rätt att fatta självständiga beslut. Tillika respekterar vi nationalister andra nationalstaters suveränitet. Det är oacceptabelt att EU i fråga efter fråga kör över medlemsstaterna och steg för steg inskränker de tidigare fria europeiska folkens rätt till självständiga beslut. EU är i vår mening inte att anse som en demokratisk institution utan snarare en byråkratisk överstatlig konstruktion vars syfte är att stärka makten för globala intressen i stället för att värna de tidigare fria europeiska folkens rätt att fatta sina egna beslut. Vid flera tillfällen har denna byråkratiska överstatlighet manifesterats och den gör det nu återigen. EU avser att straffa de länder som valt en annan och i vår mening mer ansvarsfull migrationspolitik. Ungern, som fått svidande kritik, är till syvende och sist ett av de länder som fick stopp på den enorma våg av migranter som sökte sig till Europa. EU:s svar blir att de som tack för den insatsen ska bestraffas och tvingas ta emot migranter, trots att oreglerad migration bevisligen inverkar menligt på länders sammanhållning och samhällsstrukturer.

Sverigedemokraterna motsätter sig denna politik. Vi anser att så länge Sverige kvarstår som medlem i EU ska nationalstaternas makt stärkas i förhållande till Brysselbyråkratins makt. Vi anser att Sverige därför ska skicka en klar och tydlig signal att EU inte ska ha något gemensamt asylsystem över huvud taget. Snarare bör energi och resurser läggas på att försvåra och förhindra ytterligare migration till den europeiska kontinenten. Vi ställer oss däremot positiva till att vi så länge vi är kvar i EU hjälps åt att återföra migranter från Europa till sina hemländer. Det minskar migrationstrycket på alla våra länder.

En starkare global aktör (prioritering 9)

EU:s utvidgning har inneburit ett flertal negativa konsekvenser. Dels har smuggling av stöldgods, knark, vapen och människor förenklats, dels har vi sett hur svenska arbetare drabbas av lönedumpning, arbetslöshet och försämrade möjligheter att upprätthålla goda villkor inom vissa sektorer till följd av den fria rörligheten. Särskilt hårt har detta drabbat svenska arbetare när utvidgningen österut genomfördes. Tillika drabbas de seriösa företagare som vill ge sina anställda goda villkor och som t.ex. vill följa de rigida svenska

miljölagarna. De drabbas av snedvriden konkurrens när utländska företag med helt andra villkor tillåts konkurrera med dem.

Sverigedemokraterna är både ett arbetar- och företagsvänligt parti, det enda partiet som vill värna denna balans i riksdagen. Så länge Sverige kvarstår som medlem i EU är det svårt att värna seriösa svenska företag och arbetares rättigheter. Dessutom innebär varje försök till utvidgning av unionen att vi släpper in ännu fler länder med helt andra förutsättningar som snedvrider konkurrensen och urholkar den svenska modellen ytterligare. Därför anser Sverigedemokraterna att Sverige ska göra allt för att förhindra ytterligare utvidgningar av Europa så länge vi kvarstår som medlemmar i EU.

2. Kommissionens arbetsprogram 2017 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Vänsterpartiet delar i vissa delar utrikesutskottets uppfattning i det kortfattade utlåtandet om kommissionens arbetsprogram 2017. Vi instämmer i det tydliga stödet för en regelbaserad global säkerhetsordning baserad på multilateralism, ett fortsatt omfattande humanitärt stöd till Syrien och att EU:s bistånd måste ha ett tydligt fattigdomsfokus och respektera OECD/Dacs riktlinjer för internationellt utvecklingsamarbete. Men på flera punkter har Vänsterpartiet en annan uppfattning än utskottets majoritet, och dem redovisar vi i denna reservation.

Den ekonomiska och sociala krisen i EU fortsätter. EU:s inriktning på att spara sig ur krisen har misslyckats. Det behövs därför en ny inriktning för den ekonomiska politiken. De åtgärder som föreslås i arbetsprogrammet är långt ifrån tillräckliga. Vänsterpartiet vill se en tydligare prioritering av åtgärder för att stimulera ekonomin och målet om full sysselsättning. I enskilda fall, t.ex. när det gäller Grekland, är omfattande skuldavskrivningar en förutsättning för att man ska kunna vända den ekonomiska utvecklingen och värna jobb och välfärd. Vänsterpartiet hade också önskat att man tog ytterligare initiativ för att stärka arbetet mot skattebrott, skatteflykt och aggressiv skatteplanering. Vi hade önskat att Sverige tydligt drev på för offentlig land-för-land-redovisning och stödde förslag om beskattning av finansiella transaktioner.

Sverige ska inte till varje pris försvara eurosamarbetet. Att fortsätta ge miljarder av våra gemensamma tillgångar i stöd för att bankerna ska slippa kreditförluster är inte rimligt. EU bör därför möjliggöra för enskilda medlemsstater att återgå till nationella valutor.

Den ekonomiska krisen har fått en rad konsekvenser för EU:s invånare. Bland annat ser vi hur rasism och främlingsfientlighet växer runt om i Europa, inte minst antisemitism och islamofobi. Diskrimineringen av romer och antiziganismen är en utmaning i hela Europa, och vi hade önskat att kommissionen hade inlett ett arbete för att värna romernas rättigheter i EU. I krisens spår ser vi hur konservativa krafter ifrågasätter kvinnors och hbtq-

personers rättigheter och framsteg som skett på dessa områden. Detta hade varit ett bra tillfälle att lyfta och slå vakt om kvinnors rättigheter. I stället ser vi hur kommissionen mycket tydligt valt att nedprioritera jämställdhetsfrågorna i sitt arbete.

Vi ser med stor oro på hur EU och EU:s medlemsstater valt att möta flyktingkrisen. I en tid av flera blodiga konflikter och de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget skulle EU behöva värna asylrätten, arbeta för lagliga vägar och garantera att alla EU:s medlemsstater lever upp till sina internationella åtaganden. Dessa perspektiv saknas helt i arbetsprogrammet. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till EU:s flyktingavtal med Turkiet. Vi ser med stor oro på att EU nu går vidare och förhandlar fram nya avtal, s.k. landpaket, med mer eller mindre auktoritära regimer i vårt närområde med syfte att stoppa människor på flykt.

Vänsterpartiet är i grunden positivt till att det skapas förutsättningar för ökad handel och att handelshinder avvecklas. Men vi känner djup oro inför de pågående förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU och USA, TTIP. Vår kritik riktas dels mot det faktum att förhandlingarna präglats av slutenhet och begränsad insyn, dels mot delar i avtalet som kommer att påverka EU:s medborgare negativt. Vid sidan av förslaget till en tvistlösningsmekanism som ger investerare rätt att stämna en stat, en s.k. ISDS-klausul, finns det även en rad andra förslag som riskerar att på ett negativt sätt påverka livsmedelssäkerheten, den nationella miljö- och arbetsrättslagstiftningen samt den demokratiska kontrollen över välfärden. Vi delar inte heller utskottets ”positiva helhetsbedömning” av frihandelsavtalet med Kanada (Ceta). Även om vi är positiva till att tullar avvecklas mellan EU och Kanada ser vi med oro på tvistlösningsmekanismen International Court System (ICS), som ger företag möjlighet att stämna stater.

Vänsterpartiet motsätter sig en generell utveckling mot en ökad samordning av utrikespolitik inom EU. Vi värnar Sveriges möjligheter att föra en självständig utrikespolitik och Sveriges möjligheter att självt avgöra när och med vilka andra länder vi vill samarbeta när det kommer till att möta våra stora internationella utmaningar.

Vänsterpartiet värnar också den svenska militära alliansfriheten och har motsatt sig att EU fördjupar samarbetet på försvarsområdet. Vi delar därför inte utskottets positiva syn på upprättandet av europeisk försvarsfond, främjande av investeringar i europeisk försvarsindustri och främjande av den inre försvarsmarknaden.

När det gäller EU:s bistånd är ambitionen att vända dagens utveckling med sjunkande biståndsnivå bra, men inte tillräcklig. Utöver att nå upp till målet om att utvecklingsbiståndet från EU och dess medlemsstater ska nå upp till 0,7 procent av EU:s BNI bör EU ha som mål att andelen bundet bistånd ska sjunka och att kvaliteten på biståndet ska öka. Exempelvis behöver de mycket omfattande avräkningar som en rad EU-länder genomför avvecklas. Att öka samstämmigheten inom EU:s relationer till utvecklingsländerna och öka fokus

på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i unionens utvecklingssamarbete är andra centrala utmaningar.

Det är självklart positivt att kommissionen gör ”en union i demokratisk förändring” till en av sina huvudprioriteringar. Men i stället för att presentera förslag som verkligen skulle öka öppenheten och ansvarsutkrävandet väljer kommissionen att fokusera på tekniska justeringar inom ramen för existerande strukturer. Att utvärdera ”rutinerna för antagande av delegerade akter och genomförandeakter” svarar knappast upp mot ett brett folkligt missnöje mot överstatlighet och slutenhet. Vänsterpartiet vill se en tydlig förflyttning av makt och resurser från EU tillbaka till medlemsstaterna. Vi vill se en minskad överstatlighet, ökad transparens och att EU:s budget tydligt minskas.

Kommissionens arbetsprogram i sig synliggör det demokratiska underskottet i unionen. Trots ett omfattande arbete i flera av riksdagens utskott saknar Sveriges riksdag i grunden möjlighet att påverka inriktningen på kommissionens arbete. Kommissionen har alla möjligheter att ignorera de synpunkter som nationella parlament framför.

Särskilda yttranden

1. Kommissionens arbetsprogram 2017 (M, C, L, KD)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Kerstin Lundgren (C), Göran Pettersson (M), Birgitta Ohlsson (L) och Sofia Damm (KD) anför:

Vi välkomnar kommissionens ambition som uttrycks i arbetsprogrammet om att fokusera på de stora frågor som engagerar människorna i EU. Vi ser även positivt på att kommissionen arbetar för att öka öppenheten och redovisningsskyldigheten gentemot medborgarna. I likhet med vad näringsutskottet framhöll 2015 (yttr. 2014/15:NU2y) anser vi att det är av stor vikt att subsidiaritetsprincipen respekteras och att kommissionen således bör koncentrera sig på de frågor som bäst löses på EU-nivå och inte på de frågor som medlemsstaterna kan sköta bättre eller som kan hanteras på lokal eller regional nivå.

Enligt vår uppfattning är det även positivt att kommissionen avser att fortsätta minska regelbördan för företag genom att tillämpa principerna för bättre lagstiftning i all verksamhet och sitt arbete inom Refitprogrammet.

2. Kommissionens arbetsprogram 2017 (M, L, KD)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Göran Pettersson (M), Birgitta Ohlsson (L) och Sofia Damm (KD) anför:

Angående prioriteringsområdet om frihandel vill vi anföra följande. Vi välkomnar kommissionens frihandelsvänliga linje som uttrycks i arbetsprogrammet. Vi vill även här påminna om att näringsutskottet i andra sammanhang på ett övergripande plan har anfört vikten av öppenhet mot tredjeländer och att olika protektionistiska tendenser såväl inom som utanför EU motverkas. Den globala frihandeln måste försvaras, och det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan ske på öppna och likvärdiga villkor.

Vi välkomnar också kommissionens ambitioner med fortsatta förhandlingar om frihandelsavtal med bl.a. Förenta staterna, Mercosur och Asean-länderna samt att kommissionen avser inleda förhandlingar med bl.a. Turkiet, Australien och Chile. Vad gäller förhandlingarna mellan EU och Förenta staterna om ett frihandelsavtal (TTIP) står vi bakom kommissionens strävan om att sluta ett ambitiöst och balanserat avtal med höga krav. Vi vill här påminna om att mandatet för förhandlingarna om frihandelsavtalet med Förenta staterna fastställer att parterna ska arbeta för ekonomisk utveckling, full och produktiv sysselsättning samt främja efterlevnad och effektivt genomförande av internationella arbetsrättsliga standarder. Ett avtal ska således inte urholka de gällande sociala, fackliga och ekonomiska rättigheterna

i Sverige eller EU. Vidare är det vår uppfattning att ett investeringsskydd ska vara rättssäkert, öppet och inte inskränka staters demokratiska beslutsfattande. När det gäller medlemsstaternas ratificering av frihandelsavtalet med Kanada (Ceta) anger kommissionen att den ska arbeta för att ratificeringen av avtalet går snabbt. Vi gör en positiv bedömning av avtalsinnehållet som helhet och har uppfattningen att avtalet kommer att bidra till tillväxt i Sverige och välkomnar ratificeringsprocessen.

BILAGA 1

Förteckning över granskade dokument

Kommissionens arbetsprogram 2017 – Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum, KOM(2016) 710.

BILAGA 2

Förteckning över utlåtanden

Granskningsutlåtanden 2016

Utlåtande	Grunddokument	Beslut
2016/17:FöU2 Gemensam ram för att motverka hybridhot	JOIN(2016) 18	161109
2016/17:UU6 En integrerad EU-politik för Arktis	JOIN(2016) 21	161109
2016/17:UbU7 Ny kompetensagenda för Europa	KOM(2016) 381	161026
2015/16:TU20 En luftfartsstrategi för Europa	KOM(2015) 598	160615
2015/16:JuU32 Åtgärdsplan för förstärkning av kampen mot finansiering av terrorism	KOM(2016) 50	160518
2015/16:NU16 Granskning av meddelande om att förbättra den inre marknaden	KOM(2015) 550	160406
2015/16:KU11 Granskning av kommissions-rapporter om subsidiaritet och proportionalitet m.m.	KOM(2015) 315 KOM(2015) 316	160406
2015/16:MJU13 Cirkulär ekonomi	KOM(2015) 614	160317
2015/16:FiU19 Grönbok om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag	KOM(2015) 630	160316
2015/16:UU4 Kommissionens arbetsprogram 2016	KOM(2015) 610	160210
2015/16:NU8 Granskning av meddelande om handel för alla	KOM(2015) 497	160210

Prövningsutlåtanden 2016

Utlåtande	Grunddokument	Beslut
2016/17:TU8 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation	KOM(2016) 590	161216
2016/17:SkU19 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2016/1164 vad gäller hybrida mismatchningar med tredjeländer	KOM(2016) 687	161214
2016/17:SkU18 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till rådets direktiv om tvist-lösningsmekanismer vid dubbelbeskattning i Europeiska unionen	KOM(2016) 686	161214
2016/17:SkU17 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas	KOM(2016) 683	161214
2016/17:SkU16 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam bolagsskattebas	KOM(2016) 685	161214
2016/17:TU7 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om främjande av internet-konnektivitet i lokala samhällen	KOM(2016) 589	161130

2016/17:FiU18 EU-förslag om europeisk statistik om personer och hushåll	KOM(2016) 551	161026
2015/16:CU26 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till ny förordning om konsumentskyddssamarbete	KOM(2016) 283	160622
2015/16:CU25 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer	KOM(2016) 198	160609
2015/16:SkU28 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till rådets direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt påverkar den inre marknadens funktion	KOM(2016) 26	160323
2015/16:SkU27 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändringar i direktivet om administrativt samarbete på skatteområdet – land-för-land-rapportering (DAC 4)	KOM(2016) 25	160323
2015/16:KU27 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt	P8_TA(2015) 0395	160203
2015/16:JuU26 Subsidiaritetsprövning av förslag till ändringar av EU:s vapendirektiv	KOM(2015) 750	160127

BILAGA 3

Konstitutionsutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2017 (KOM(2016) 710) inklusive bilagor, i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet välkomnar kommissionens arbete för en bättre lagstiftning och att ett ökat fokus läggs på att genomföra, tillämpa och utvärdera den lagstiftning som redan finns på plats. Utskottet är också positivt till kommissionens ambition att införa större öppenhet i lagstiftningsprocessen. Utskottet värdesätter att kommissionen avser att fortsätta arbetet för att främja och försvara rättsstatsprincipen.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Den 25 oktober 2016 antog kommissionen sitt arbetsprogram för 2017 Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum (KOM(2016) 710) inklusive fem bilagor. Arbetsprogrammet innehåller 21 nya initiativ som kommissionen avser att genomföra före slutet av 2017 och 35 förslag som enligt kommissionen bör prioriteras i lagstiftningsprocessen. I arbetsprogrammet redogörs även för 18 initiativ inom programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit) och 17 förslag som kommissionen avser att dra tillbaka.

Kommissionens arbetsprogram är det första som läggs fram i enlighet med det nya interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning. Det innebär dels att rådet formellt involveras i beredningen av arbetsprogrammet, dels att Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska enas om en gemensam institutionell programplanering med allmänna mål och prioriteringar för det kommande året. Kommissionen framhåller att dialogen med Europaparlamentet och rådet har lett till en gemensam uppfattning om vad som bör prioriteras framöver.

Kommissionen framhåller att den satsar på de stora frågorna där effektiva åtgärder på EU-nivå kan leda till att de utmaningar som EU-medborgarna, medlemsstaterna och EU som helhet står inför kan övervinnas. Kommissionen anför att den fortsätter att tillämpa principerna för bättre lagstiftning i all sin verksamhet. Många av de initiativ som kommissionen lägger fram har sin grund i översynen inom Refitprogrammet, och kommer att uppdatera eller förbättra den befintliga lagstiftningen så att den fortsätter att nå sina mål på ett effektivt sätt utan onödiga bördor.

Kommissionen avser att befästa de ändringar den gjort av arbetssätten. De senaste två åren har kommissionen avsevärt ökat öppenheten och redovisningsskyldigheten gentemot medborgarna, vilket har förbättrat dess arbete och förslag. Kommissionen framhåller att den nu rådfrågar allmänheten även om utkast till delegerade akter och genomförandeakter. Kommissionen framhåller vidare att den är öppen om vilka lobbyister som försöker påverka dess politiska beslut, och att den har uppmanat Europaparlamentet och rådet i egenskap av lagstiftare att ansluta sig till ett nytt interinstitutionellt avtal om ett obligatoriskt öppenhetsregister.

Kommissionen anför vidare att strategin för den digitala inre marknaden står högt på dagordningen och att kommissionen kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt att föra ett nära samarbete med rådet och Europaparlamentet för att snabbt komma vidare med de förslag som redan lagts fram. Det handlar bl.a. om förslaget till revidering av direktivet om audiovisuella tjänster.

Vidare framhåller kommissionen att säkerheten vid och innanför våra gränser är en viktig och gemensam fråga, med tanke på de hot som EU står inför. Kommissionen tänker följa upp EU:s säkerhetsagenda med åtgärder på väg mot en säkerhetsunion och stärka kontrollerna vid EU:s gränser. Detta ska bl.a. omfatta ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) så att viseringsfria tredjelandsmedborgare på väg till Schengenområdet kontrolleras automatiskt. Kommissionen anför också att den samarbetar med Europaparlamentet och rådet för att straffbelägga terroriststridandes resor.

Rätten till säkerhet får dock inte äventyra respekten för andra grundläggande rättigheter, t.ex. rätten till skydd av personuppgifter. Kommissionen påpekar att EU:s förordning om skydd av personuppgifter (allmänna uppgiftsskyddsförordningen) träder i kraft 2018, och att den kommer att se till att samma starka skydd för personuppgifter även gäller EU:s institutioner och organ. Kommissionen kommer också att se över behovet av nya beslut om adekvat skyddsnivå för personuppgifter i tredjeländer, för att garantera ett starkt skydd när personuppgifter överförs till länder utanför EU. Kommissionen kommer också att undersöka möjligheterna till övergripande och sektorsspecifika åtgärder på EU-nivå för att skydda visselblåsare som avslöjar olagligheter.

Kommissionen framhåller också att den ska arbeta med att få EU anslutet till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, med fullständigt hänsynstagande till EU-domstolens beslut. Kommissionen kommer också att fortsätta att arbeta tillsammans med Europaparlamentet och medlemsstaterna för att främja och försvara rättsstatsprincipen.

Det har enligt kommissionen aldrig varit mer angeläget att bygga ett EU i demokratisk förändring. Kommissionen framhåller att dess kärnvärden fortsätter att vara bättre lagstiftning, mer ansvarsutkrävande och ökad insyn, och att alla EU-institutioner behöver följa dessa principer på ett konsekvent och engagerat sätt för att vinna tillbaka medborgarnas förtroende. Kommissionen kommer att arbeta i partnerskap med Europaparlamentet och rådet för att se till att det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning genomförs och tillämpas fullt ut. Kommissionen kommer också att föra konstruktiva förhandlingar med de båda institutionerna om kommissionens framlagda förslag om ett obligatoriskt öppenhetsregister som omfattar Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Kommissionen avser också att föreslå att befintlig lagstiftning anpassas till fördragets bestämmelser om delegerade akter och genomförandeakter, och därigenom kommer det föreskrivande förfarandet med kontroll att fasas ut. Kommissionen kommer också att utvärdera den demokratiska legitimiteten i de befintliga rutinerna för antagande av delegerade akter och genomförandeakter och överväga olika sätt att ändra de befintliga förfarandena för antaganden av vissa sekundärrättsakter.

För att EU-lagstiftningen ska få avsedd verkan tänker kommissionen skärpa sina insatser när det gäller tillämpning, införlivande och genomdrivande av EU-rätten. Det handlar bl.a. om åtgärds paket för att reglerna för den inre

marknaden ska följas bättre och åtgärder för att underlätta tillgången till rättsmedel.

Regeringens faktagpromemoria

Regeringen har överlämnat en faktagpromemoria (2016/17:FPM30) med anledning av kommissionens arbetsprogram. Regeringen välkomnar arbetsprogrammet och är positiv till att kommissionen behåller fokus på de tio prioriteringar som den har tagit fram för sin mandatperiod. Regeringen betonar dock att varje enskilt initiativ måste bedömas och beredas på sina egna meriter. Regeringen återkommer till riksdagen allteftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet välkomnar kommissionens arbete för en bättre lagstiftning. Utskottet värdesätter att kommissionen fortsätter att begränsa antalet nya förslag jämfört med tidigare år för att kunna lägga ett ökat fokus på att genomföra, tillämpa och utvärdera den lagstiftning som redan finns på plats.

Utskottet är också positivt till kommissionens ambition att införa mer öppenhet i lagstiftningsprocessen. Som utskottet framhöll i samband med behandlingen av kommissionens agenda om bättre lagstiftning för bättre resultat i november 2015 främjar ett öppet och effektivt beslutsfattande den demokratiska legitimiteten (utl. 2015/16:KU3). Utskottet framhöll också vikten av en ökad öppenhet och insyn i EU:s beslutsprocesser, inte minst när det gäller de s.k. trilogerna, dvs. trepartsförhandlingarna mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Utskottet ställde sig också positivt till kommissionens regelförenklingsarbete.

Utskottet noterade vidare att kommissionen i agendan om bättre lagstiftning framhöll att varje förslag ska åtföljas av en bättre motivering, särskilt att förslagen ska innehålla mer ingående förklaringar av hur initiativen svarar mot principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Såsom utskottet flera gånger tidigare har framhållit leder uteblivna eller bristande motiveringar utifrån subsidiaritetsprincipen till att riksdagen och andra nationella parlament får svårt att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet att se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Inom ramen för konstitutionsutskottets årliga uppföljning av subsidiaritetsprincipens tillämpning i riksdagen har flera utskott vid skilda tillfällen påpekat att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för direktiv. Utskottet understryker att detta minskar handlingsutrymmet för medlemsstaterna att anpassa lagstiftningen på EU-nivå till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskild stat.

Som utskottet flera gånger tidigare påpekat sker den politiska dialogen mellan kommissionen och Sverige genom regeringen som är ansvarig inför riksdagen. Det är endast inom ramen för subsidiaritetskontrollmekanismen som riksdagen med stöd av fördragen kan kommunicera direkt med kommissionen. Utskottet understryker att det är angeläget att de nationella parlament som av konstitutionella skäl inte har möjlighet att delta i den politiska dialogen inte missgynnas.

Respekten för mänskliga rättigheter och rättsstaten utgör fundamentet i en demokrati. Såväl EU-institutionerna som medlemsstaterna måste ta sitt ansvar för att mänskliga rättigheter och rättsstatens principer följs och respekteras. Utskottet värdesätter att kommissionen avser att fortsätta sitt arbete för att främja och försvara rättsstatsprincipen.

Stockholm den 17 januari 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Jonas Millard (SD), Maria Abrahamsson (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Patrick Reslow (M), Emanuel Öz (S), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Laila Naraghi (S), Berit Högman (S), Niclas Malmberg (MP) och Sofia Modigh (KD).

BILAGA 4

Finansutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Till utrikesutskottet

Kammaren har hänvisat kommissionens arbetsprogram för 2017, COM(2016) 710, till utrikesutskottet. Utrikesutskottet beslutade den 17 november 2016 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över de frågor i arbetsprogrammet som rör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Kommissionens antog sitt arbetsprogram för 2017 den 25 oktober 2016. Arbetsprogrammet ska allmänt svara mot utmaningar kopplade till den ekonomiska återhämtningen, arbetslösheten, migrationen och den inre och yttre säkerheten. Arbetsprogrammet är också präglad av Storbritanniens beslut att lämna EU.

Liksom tidigare år är arbetsprogrammet uppställt enligt kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden. Prioriteringarna är

1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. en sammankopplad digital inre marknad
3. en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA
7. ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. en ny migrationspolitik
9. en starkare global aktör
10. en union i demokratisk förändring.

Arbetsprogrammet innehåller fem bilagor. De två första innehåller nya initiativ. Den tredje anger liggande förslag som kommissionen anser bör prioriteras i lagstiftningsarbetet under året. I den fjärde och femte bilagan listas liggande förslag och gällande rättsakter som ska dras tillbaka respektive upphävas på grund av att de har blivit föråldrade. Till arbetsprogrammet åtföljer också ett arbetsdokument om framstegen i Refit-arbetet, dvs. utvärderingen av den gällande lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat.

Arbetsprogrammet för 2017 är det första arbetsprogram som antas under det nya interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om bättre lagstiftning. Det betyder bl.a. att Europaparlamentet och rådet formellt har involverats i beredningen av arbetsprogrammet och att de tre institutionerna ska enas om en gemensam planering med allmänna mål och prioriteringar för det kommande året.

Frågor under 2017 inom finansutskottets beredningsområde

I arbetsprogrammet för 2017 finns frågor som rör finansutskottets beredningsområde framför allt under prioriteringarna

- 1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
- 4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

- 5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union.

Dessutom finns två upphandlingsfrågor på transportområdet (under prioritering 3) och på försvars- och säkerhetsområdet (under prioritering 9). Utskottet uppmärksammar även prioritering 10 om en union i demokratisk förändring, som är av övergripande karaktär.

Prioritering 1: En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionen betonar att arbetslösheten även fortsättningsvis är oacceptabelt hög, särskilt bland ungdomar. Förutom ett antal riktade insatser på utbildnings- och arbetsmarknadsområdet framhåller kommissionen att det är innovation och investeringar som leder till arbetstillfällen. Investeringsplanen för Europa anges som en nyckelåtgärd. I synnerhet gäller det den del av investeringsplanen som utgörs av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi), som kommissionen anser bör förlängas och ges ytterligare anslag.

Under avsnittet tar kommissionen även upp den europeiska planeringsterminen, som är EU:s årliga process för ekonomiskpolitisk och finanspolitisk samordning inom ramen för den fleråriga tillväxt- och sysselsättningsstrategin Europa 2020. Investeringar, strukturreformer och sunda statsfinanser ska stå i centrum för planeringsterminen även 2017.

Vidare ska kommissionen lägga fram ett förslag om den fleråriga budgetramen efter 2020. Förslaget ska även inkludera systemet för egna medel, dvs. inkomsterna till EU-budgeten.

I lagstiftningsarbetet det kommande året vill kommissionen prioritera förslaget om en förlängning av Efsi (COM(2016) 597) och förslagen om halvtidsöversynen av den gällande fleråriga budgetramen (COM(2016) 604–605).

Prioritering 4: En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

När det gäller den inre marknaden framhåller kommissionen det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen, som syftar till att integrera kapitalmarknaderna och bredda finansieringsmöjligheterna för företag och infrastrukturprojekt. Kommissionen ska presentera en halvtidsöversyn av arbetet med kapitalmarknadsunionen samt identifiera kvarvarande hinder och ytterligare åtgärder. Nya initiativ under 2017 är

- en EU-omfattande pensionsprodukt för privatpersoner
- en Refit-översyn av den s.k. Emir-förordningen (EU) nr 648/2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister
- en strategi för långsiktig finansiering
- en handlingsplan för finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag.

Kommissionen avser också att följa upp resultatet av den kartläggning som gjorts av finansmarknadslagstiftningens samlade verkan.

I lagstiftningsarbetet vill kommissionen prioritera förslagen om enkel, transparent och standardiserad värdepapperisering (COM(2015) 472) och om ändringar av prospektreglerna (COM(2015) 583).

Prioritering 5: En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen står fast vid målen och färdplanen i de fem ordförandenas rapport om färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen (EMU), som presenterades i juni 2015. Kommissionen ska under våren lansera nästa steg i fördjupningen av EMU i en vitbok om EU:s framtid. Åtgärderna gäller bl.a.

- en översyn av stabilitets- och tillväxtpakten
- en uppföljning av åtagandet att införliva innehållet i Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom EMU (SSS-fördraget) i EU:s rättsliga ramar
- en översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn.

När det gäller bankunionens färdigställande, som är ett led i EMU-fördjupningen, kommer kommissionen att lägga fram förslag om ändringar av reglerna om kapitaltäckning och krishantering för banker. Avsikten är att öka bankernas motståndskraft, förenkla för mindre komplicerade banker, främja investeringar och införa nya internationella standarder för riskminimering.

I lagstiftningsarbetet vill kommissionen prioritera förslagen om ett europeiskt insättningsgarantisystem (COM(2015) 586) och om ett stödprogram för strukturreformer (COM(2015) 701). Kommissionen anser också att beslutet om en enad representation för euroområdet i Internationella valutafonden (COM(2015) 603) behöver påskyndas.

Prioritering 10: En union i demokratisk förändring

Kommissionen anser att unionens framtid är beroende av att den kan visa att den sätter människor i centrum och kan ge dem positiva och hållbara framtidsutsikter. Bättre lagstiftning, ansvarsutkrävande och insyn är kärnvärden som alla EU:s institutioner måste följa konsekvent och engagerat för att återvinna medborgarnas förtroende. Kommissionen avser bl.a. att se över den demokratiska legitimiteten i beslutsordningen för s.k. delegerade akter och genomförandeakter samt skärpa insatserna när det gäller att tillämpa, införliva och driva igenom EU-rätten.

Information från regeringen

Regeringen lämnade en faktagrupp om kommissionens arbetsprogram till riksdagen den 29 november 2016 (2016/17:FPM30). Regeringen

välkomnar i stort arbetsprogrammet och anser att det är bra att kommissionen behåller fokus på sina tio prioriteringar. Det innebär att de flesta initiativen är väntade. Kapitalmarknadsunionen och strategierna för den inre marknaden och för den digitala inre marknaden är initiativ som regeringen tidigare välkomnat. Varje enskilt lagstiftningsinitiativ måste bedömas på sina egna meriter och regeringen kommer att återkomma till riksdagen när förslagen presenteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan allmänt instämma i kommissionens bild av de stora utmaningar som EU och medlemsstaterna har att hantera de kommande åren. Det handlar om att få fart på ekonomin och sysselsättningen, lösa situationen på migrationsområdet, stärka den inre säkerheten samt bidra till stabilisering i omvärlden och framför allt i EU:s närområde. Utskottet vill framhålla att dessa utmaningar inte kan ses isolerade från varandra utan måste bemötas med en sammanhållen politik baserad på nationellt ansvarstagande och effektivt genomförande av gemensamt överenskomna regler. Det finns mot den bakgrunden anledning att välkomna arbetsprogrammets allmänna inriktning.

Utskottet vill liksom tidigare år framhålla att kommissionens arbetsprogram underlättar planeringen av EU-arbetet och bidrar till ökad insyn i EU:s lagstiftningsprocess. Arbetsprogrammets värde i dessa avseenden är beroende av att kommissionen redogör så utförligt som möjligt för kommande initiativ och behåller fokus när den genomför programmet. Att kommissionen konsekvent håller sig till de övergripande prioriteringarna för sin mandatperiod ökar förutsägbarheten. Utskottet har också förväntningar på att det nya interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ska bidra till ytterligare förbättringar av EU:s fleråriga och årliga programplanering genom ökad samverkan mellan institutionerna kring detta.

När det gäller de specifika initiativen i arbetsprogrammet kan utskottet först konstatera att vissa vägval i reglerna om offentlig upphandling är politiskt mycket viktiga. Utskottet ser inte anledning att i detta läge kommentera de två upphandlingsfrågor som finns i arbetsprogrammet. Utskottet noterar dock kommissionens rapport om genomförandet av direktivet om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (COM(2016) 762) och att kommissionen inte anser att det är aktuellt att lägga fram ändringsförslag nu.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Utskottet har ägnat den europeiska investeringsplanen mycket uppmärksamhet alltsedan den först lanserades i ett meddelande från kommissionen. Utskottet kunde i sin granskning av meddelandet (utl. 2014/15:FiU16) välkomna initiativet och framhöll den del av planen som handlar om strukturreformer för att skapa ett bättre investeringsklimat som särskilt viktig. Detta är fortfarande utskottets uppfattning. Utskottet efterlyste också en ordentlig utvärdering av planens utgiftsdel, Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi).

Utskottet har tagit del av kommissionens slutsatser av de utvärderingar som gjorts av Efsi (COM(2016) 764) och instämmer i att det finns tecken på att Efsi fungerar som avsett. Samtidigt konstaterar utskottet att det fortfarande finns behov av att på lite sikt utvärdera Efsis bidrag till finansieringen av ekonomin i stort.

Utskottet kommer i vanlig ordning att följa den europeiska planeringsterminen 2017 med stort intresse och utskottet noterar kommissionens tillväxtöversikt, förvarningsrapport om makroekonomiska obalanser och andra inledande dokument för planeringsterminen (COM(2016) 725–730). Utskottet välkomnar planeringsterminens fortsatta övergripande inriktning på investeringar, strukturreformer och hållbara offentliga finanser.

Under 2017 kommer strategiska frågor om EU:s budget ha en framträdande roll. Halvtidsöversynen av den gällande fleråriga budgetramen kommer att beslutas och ett förslag till flerårig budgetram efter 2020, inklusive ett system för inkomster till budgeten, ska presenteras. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen. Utskottet anser att halvtidsöversynen av den gällande budgetramen bör fokusera på hur budgeten uppnår önskade resultat och på ett effektivare och förenklat genomförande. Utgiftstaken ska respekteras och de totala utgifterna hållas tillbaka. Det betyder att eventuellt ökade utgifter på ett område ska finansieras genom neddragningar på ett annat.

I de kommande förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram ser utskottet ett tillfälle till ytterligare modernisering av EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. Utskottet befarar att konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur EU kan komma att utgöra ett betydande inslag i förhandlingarna. Utskottets preliminära utgångspunkt är att en minskning av antalet medlemsstater bör innebära en minskning av budgeten och att det även framöver kommer att finnas behov av att jämna ut skillnader mellan medlemsstaternas avgifter till budgeten för att undvika oproportionerligt stora nettobidrag.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Utskottet anser att det är angeläget att kapitalmarknaderna och marknaderna för finansiella tjänster integreras ytterligare. Det måste dock ske utan att den finansiella stabiliteten undergrävs och med ett fullgott konsument- och investerarskydd, i linje med vad utskottet framhållit i granskningarna av kommissionens grönböcker om kapitalmarknadsunionen och om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag (utl. 2014/15:FiU29 och utl. 2015/16:FiU19).

Utskottet påminner om att kapitalmarknadsunionen inte bara är en viktig fördjupning av den inre marknaden. Den är även central för arbetet inom investeringsplanen med att skapa ett bättre investeringsklimat. I

sammanhanget noterar utskottet kommissionens meddelande om att påskynda reformarbetet inom handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen (COM(2016) 601). Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts och att kommissionen upprätthåller styrfarten i arbetet.

Utskottet har tagit del av kommissionens rapport om resultaten och uppföljningen av samrådet om finansmarknadslagstiftningens samlade verkan (COM(2016) 855). Det lagstiftningsarbete som genomfördes för att återupprätta stabiliteten i det finansiella systemet efter den ekonomiska krisen var nödvändigt, men också omfattande, komplext och snabbt. Det är enligt utskottet ett i grunden sunt förhållningssätt att överväga justeringar för att minska regelbördan där det är möjligt utan att äventyra den finansiella stabiliteten.

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Utskottet granskade 2015 de fem ordförandenas rapport om färdigställandet av EMU (utl. 2015/16:FiU13) som ligger till grund för kommissionens arbete på området. De uttalanden som utskottet gjorde då är fortfarande giltiga. Utskottet konstaterar emellertid att Storbritanniens utträde ur EU sätter frågan om att fördjupa EMU i ett delvist nytt ljus. Det är mot den bakgrunden välkommet att kommissionen kommer att behandla den fortsatta EMU-fördjupningen inom ramen för EU:s framtid i vidare bemärkelse.

När det gäller den specifika frågan om att införliva SSS-fördragets bestämmelser i EU:s rättsliga ramar, vidhåller utskottet att det i så fall bör göras genom en ändring av EU:s fördrag och att en svensk bindning till bestämmelserna ska underställas riksdagen för prövning, i enlighet med vad utskottet uttalade i samband med att fördraget godkändes (prop. 2012/13:39, bet. 2012/13:FiU28, rskr. 2012/13:167). Med det sagt känner utskottet en stor tveksamhet till det lämpliga i att inleda en begränsad revidering av EU:s fördrag i det rådande läget. En sådan process riskerar att bli oförutsägbar. Svaren på dagens utmaningar ligger snarare i att uppvisa konkreta resultat på grundval av befintliga bestämmelser.

Utskottet påminner om att Sverige inte deltar i bankunionen men att det ändå finns anledning för Sverige att följa och vid behov försöka påverka utvecklingen av den. När det gäller det enhetliga EU-regelverket för den finansiella sektorn, som gäller för samtliga medlemsstater och som bankunionen bygger vidare på, noterar utskottet kommissionens förslag om ändringar i kapitaltäcknings- och krishanteringsreglerna för banker (COM(2016) 850–854 och 856). Detta är centrala delar av det regelverk som sattes på plats efter den ekonomiska krisen. Utskottet har i subsidiaritetsprövningarna av förslagen till de gällande bestämmelserna (utl. 2011/12:FiU12, utl. 2011/12:FiU17 och utl. 2011/12:FiU29) bl.a. gett uttryck för att EU:s regler på området bör ge medlemsstaterna utrymme att ta hänsyn till landspecifika risker och att vidta kompletterande åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Denna synpunkt kommer

utskottet följa upp i subsidiaritetsprövningarna och den övriga hanteringen av de nu aktuella förslagen.

En union i demokratisk förändring

Utskottet vill även i år markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv förvaltning. Dessa frågor är av största vikt för EU-samarbetet och utskottet förväntar sig därför att kommissionen ger unionens demokratiska förankring en framträdande plats i den kommande vitboken om EU:s framtid.

Utskottet har uppmärksammat betydelsen av att bemyndiganden till kommissionen att anta delegerade akter och genomförandeakter inte är så omfattande att kommissionen därigenom får en lagstiftande roll (utl. 2016/17:FiU18). Utskottet välkomnar mot den bakgrunden kommissionens avsikt att utvärdera förfarandena för att anta dessa akter.

I anslutning till EMU-fördjupningen vidhåller utskottet att ett tydligt nationellt ägarskap över den förda politiken inom EU:s ramar är en central förutsättning för den demokratiska förankringen. Det är på nationell nivå som vägvalen i den ekonomiska politiken slutligen ska göras och genomföras under effektivt parlamentariskt deltagande och verkligt ansvarsutkrävande. Denna nationella process berikas av en öppenhet för intryck och kompletterande analyser från samarbetspartners i EU och övriga världen.

Stockholm den 13 december 2016

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Hans Unander (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Jakob Forssmed (KD), Börje Vestlund (S) och Håkan Svenneling (V).

BILAGA 5

Skatteutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 17 november 2016 att ge bl.a. skatteutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2017 KOM(2016) 710 inklusive fem bilagor i de delar som rör utskottets beredningsområde. Utskottet lämnar i yttrandet övergripande synpunkter på kommissionens arbetsprogram i dessa delar.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2017

Varje år presenterar Europeiska kommissionen ett arbetsprogram med sina politiska prioriteringar för det kommande året. Den 25 oktober 2016 antog kommissionen sitt arbetsprogram för 2017. Kommissionen betonar att den avser att fokusera på de stora frågorna där medborgarna förväntar sig resultat från EU. Ekonomisk återhämtning, arbetslöshet, migrationsströmmar, terroristhot och instabilitet i närområdena hör till de frågor kommissionen pekar ut som de stora utmaningarna för EU under 2017. Arbetsprogrammet är indelat efter följande prioriteringar:

1. en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. en sammankopplad digital inre marknad
3. en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA
7. ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. för en ny migrationspolitik
9. en starkare global aktör
10. en union i demokratisk förändring.

Skatteutskottets beredningsområde

Kommissionen säger i sitt arbetsprogram bl.a. att kommissionen redan från mandatets början har prioriterat att satsa på de stora frågorna, där effektiva EU-åtgärder kan ge påtaglig utdelning för de utmaningar som EU-medborgarna, medlemsstaterna och EU som helhet står inför. Enligt arbetsprogrammet har kommissionen det senaste året gjort betydande framsteg med att genomföra strategierna i investeringsplanen för Europa, den digitala inre marknaden, energiunionen, den europeiska säkerhetsagendan, den europeiska migrationsagendan, kapitalmarknadsunionen, handlingsplanen för en rättvis och effektiv företagsbeskattning, den nya handelsstrategin, stegen mot färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen, strategin för den inre marknaden samt handlingsplanen för den cirkulära ekonomin.

Vidare säger Kommissionen att en sund skattemiljö måste vara enkel och effektiv för företag med gränsöverskridande verksamhet, men samtidigt garantera att de här företagen rättvist och effektivt bidrar till skatterna på de platser där de faktiskt gör sina vinster. Samtidigt med detta arbetsprogram gör kommissionen en nystart med den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen, inledningsvis med en obligatorisk gemensam skattebas. Kommissionen lägger också fram fler åtgärder mot skattebrott och skatteflykt,

även via tredjeländer. Med utgångspunkt i det pågående samrådet kommer fler åtgärder att läggas fram när det gäller skatteinsyn, t.ex. ett förslag om ökad tillsyn över dem som främjar eller möjliggör aggressiv skatteplanering. Som en central del av den yttre strategin för effektiv beskattning kommer kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna verka för att färdigställa en EU-förteckning över tredjeländer som inte iakttar god internationell skattesed och som inte tillämpar de relevanta internationella överenskommelserna om bästa praxis mot urholkning av skattebasen och överföring av vinster.

Varje år kostar gränsöverskridande momsbedrägerier medlemsstaterna omkring 50 miljarder euro. Samtidigt är det tungt för småföretagen att följa momsreglerna, och tekniska innovationer innebär nya problem för en effektiv skatteuppbörd. Kommissionen kommer därför att föreslå åtgärder för att genomföra momshandlingsplanen, förenkla momsens för småföretag och lägga grunden för ett modernt, effektivare, företagervänligt och bedrägerisäkert slutgiltigt momssystem i EU, med hänsyn tagen till Refitplattformens yttranden. En effektivare och rimligare inställning till momssatser är ett centralt inslag i reformen.

Regeringens faktapromemoria

I en preliminär svensk ståndpunkt (fakta-PM 2016/17:FPM30) välkomnar regeringen i stort kommissionens arbetsprogram för 2017. Det är positivt att kommissionen behåller fokus på de tio prioriteringar som den tagit fram för sin mandatperiod. Det innebär att de flesta av förslagen är väntade. Till dessa förslag som regeringen tidigare välkomnat hör bl.a. Inre marknadsstrategin för varor och tjänster, Strategin för den digitala inre marknaden, Kapitalmarknadsunionen, Handel för alla, Migrationsagendan och genomförandet av EU:s globala strategi. Vidare är det positivt att den sociala pelaren särskilt lyfts fram. Regeringen delar dock inte kommissionens inställning att handelspolitiska skyddsåtgärder behöver stärkas. När det gäller klimat- och miljöpolitiken är det positivt att kommissionen lyfter fram handlingsplanen för cirkulär ekonomi men regeringen hade önskat se åtaganden inom ramen för det sjunde miljöhandlingsprogrammet. Regeringen är angelägen om att förslagen beaktar Parisavtalet fullt ut.

Varje enskilt initiativ som presenteras måste dock bedömas och beredas på sina egna meriter. Regeringen kommer att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser liksom tidigare år positivt på det arbete som pågår på EU-nivå för att skapa ett momssystem som är mer motståndskraftigt mot bedrägerier. Utskottet välkomnar också initiativ som rör momssatser och förenkling av gränsöverskridande e-handel inom den digitala inre marknaden eftersom det är viktigt att potentialen i den digitala inre marknaden utnyttjas till fullo.

Utskottet välkomnar också fler åtgärder för att förenkla momsens, inte minst för småföretag och för att lägga grunden för ett modernt, effektivare momssystem.

När det gäller arbetet på området för företagsbeskattning ser utskottet positivt på en utveckling inom området som även i detta sammanhang utnyttjar potentialen i den inre marknaden och som gör det lättare att bekämpa skattebedrägerier och skatteflykt. Utskottet är dock fortsatt skeptiskt till ett beskattningssystem som bygger på en gemensam konsoliderad bolags-skattebas.

Utskottet står dessutom fast vid att ett system för beskattning av finansiella transaktioner måste utformas på ett sådant sätt att det inte påverkar de länder som liksom Sverige väljer att inte delta i ett närmare samarbete på detta område.

Utskottet efterlyser liksom föregående år förnyade initiativ när det gäller arbetet med ett nytt energiskattedirektiv. Ett nytt och modernare energiskattedirektiv skulle underlätta för Sverige att agera målinriktat och ha en högre ambitionsnivå på energi- och klimatområdet. Betydelsen av ett modernt system för ekonomiska styrmedel på detta område kan inte nog framhållas.

Stockholm den 17 januari 2017

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Jörgen Hellman (S), Maria Malmer Stenergård (M), Maria Strömkvist (S), Helena Bouveng (M), Peter Persson (S), Rasmus Ling (MP), Adnan Dibrani (S), David Lång (SD), Mathias Sundin (L), Daniel Sestrajcic (V), Larry Söder (KD), Patrik Lundqvist (S), Erik Ezelius (S), Jörgen Warborn (M) och Staffan Danielsson (C).

Särskilda yttranden

1. Särskilt yttrande (SD)

David Lång (SD) anför:

Sverigedemokraterna välkomnar initiativ som främjar samverkan mellan medlemsländerna och ett aktivt gemensamt arbete för att medlemsländernas ansträngningar för att uppfylla de riktlinjer mot skatteundandragande som ryms inom OECD:s projekt mot BEPS, dvs. skatteundandragande och vinstförflyttning. Det är av stor vikt att OECD:s åtgärds paket implementeras av medlemsländerna och att EU agerar som en katalysator i denna process. Det är också viktigt att EU som samverkansorganisation stöder ländernas processer för att synkronisera dessa åtgärder, så att vi visar omvärlden att EU:s medlemsländer helt står bakom OECD:s anti-BEPS-projekt. Det är en central fråga för att åtgärderna ska ges så stor tyngd som möjligt på den globala arenan.

Vi menar också att EU måste styra om sin roll så att organisationen utvecklas till ett tydligt samverkansorgan mellan fria, suveräna stater, inte en federal stat som med pekpinna och hot tvingar medlemsländerna till ett visst agerande. Indikationerna på att det senare är målbilden för vissa grupperingar är omfattande och det riskerar på sikt hela EU-organisationens existens.

2. Särskilt yttrande (V)

Daniel Sestrajcic (V) anför:

Vänsterpartiet vill med anledning av ärendet SkU4y Kommissionens arbetsprogram lyfta fram följande punkter:

1. Vänsterpartiet anser att vi förutsättningslöst behöver titta på möjligheterna till en gemensam företagsbeskattning som hindrar det race to the bottom som pågår när det gäller bolagsskatten och att det sammantaget behöver leda till en högre beskattning av bolagssektorn – dessa pengar måste komma nationalstaterna till del och satsas på utvecklad välfärd för alla medborgare.
2. Ska EU kunna ha någon trovärdighet kvar i sina medborgares ögon så måste arbetet mot skattebrott, skatteflykt och aggressiv skatteplanering prioriteras högt och frågor som exempelvis offentlig land-för-land-rapportering drivas igenom. Den svarta lista som EU tar fram är ett slag i luften och i praktiken ger den ett frikort till de skatteparadis som finns inom EU, exempelvis Nederländerna, Cypern, Irland, Luxemburg och Malta. Så länge Jean-Claude Juncker är ordförande i kommissionen

kan inte EU-kommissionen med trovärdighet driva på dessa frågor i den riktning som är nödvändigt.

3. Vänsterpartiet beklagar att den nuvarande regeringen inte ansluter sig till det system som av en grupp EU-länder nu utarbetas för beskattning av finansiella transaktioner. Det skulle kunna vara ett första steg för att tygla de skenande marknaderna.

Vänsterpartiet är EU-motståndare och vill när tillfälle och möjlighet ges lämna unionen och ersätta det med ett nytt samarbete. Så länge vi är medlemmar i EU krävs det dock att vi på ett konstruktivt sätt tar ställning för det som stärker en vänsteragenda och inte en agenda som förstärker dragen av högerunion dominerad av nyliberal politik.

BILAGA 6

Justitieutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 17 november 2016 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över Europeiska kommissionens arbetsprogram 2017 (KOM(2016) 710) inklusive bilagor, i de delar det berör respektive utskotts beredningsområde. Utskottet lämnar i yttrandet övergripande synpunkter på kommissionens arbetsprogram i de delar som berör justitieutskottets beredningsområde. Dessa delar finns främst under rubriken Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Varje år presenterar kommissionen ett arbetsprogram med sina politiska prioriteringar för det kommande året. Arbetsprogrammet för 2017 lades fram den 25 oktober 2016 och är den nuvarande kommissionens tredje arbetsprogram.

Den 17 november 2016 inledde utrikesutskottet en granskning av arbetsprogrammet. Utrikesutskottet beslutade i samband med detta att ge övriga utskott tillfälle att senast den 19 januari 2017 yttra sig över arbetsprogrammet i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Allmänt

Kommissionens arbetsprogram för 2017 har underrubriken Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum. I programmet beskriver kommissionen inledningsvis de utmaningar som EU står inför. Här nämns bl.a. migrationsflödena som satt EU:s yttre gränser på prov, det ökade terroristhotet, instabiliteten i EU:s östra och södra grannskap samt osäkerheten till följd av den brittiska folkomröstningen. Svaret på dessa utmaningar och hot är enligt kommissionen att även fortsättningsvis prioritera satsningar på de stora frågorna där effektiva EU-åtgärder kan göra en konkret skillnad. Lika viktigt är att säkerställa att den befintliga EU-lagstiftningen tillämpas och är ändamålsenlig.

Kommissionen kommer att arbeta enligt de tio prioriteringarna som lades fast i början av mandatperioden. Arbetsprogrammets åtgärder är uppställda utifrån dessa.

1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. En sammankopplad digital inre marknad
3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. Handel: ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA
7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
8. Mot en ny migrationspolitik
9. En starkare global aktör
10. En union i demokratisk förändring.

De frågor som rör justitiekontrollens beredningsområde finns framför allt under rubriken Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende.

Arbetsprogrammet består av ett meddelande och fem bilagor. I bilaga 1 listas nya initiativ som kommissionen åtar sig att ha genomfört före slutet av 2017. I bilaga 2 finns en förteckning över befintlig lagstiftning som ska ses över för att uppdateras och förbättras (s.k. Refitinitiativ). Bilaga 3 redogör för ett antal förslag som är under behandling och som enligt kommissionen bör prioriteras i lagstiftningsprocessen. I bilaga 4 redovisas förslag under behandling som ska dras tillbaka eftersom de av olika anledningar har blivit inaktuella. Slutligen finns i bilaga 5 en förteckning över föråldrad lagstiftning som ska upphävas.

Efter att arbetsprogrammet antagits har en diskussion förts mellan kommissionen, Europaparlamentet och rådet, vilket i december 2016 resulterade i en gemensam förklaring om vilka förslag som bör prioriteras i lagstiftningsprocessen under 2017. Den gemensamma förklaringen är ett resultat av ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning som slöts i april 2016 mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Av den gemensamma förklaringen framgår att de förslag inom justitiekontrollens beredningsområde som kommer att prioriteras i lagstiftningsprocessen under 2017 är inrättande av ett in- och utresesystem, ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd för viseringsfria tredjelandsmedborgare (Etias), vapendirektivet, åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt utbyte av kriminalregisterinformation om tredjelandsmedborgare.

Justitiekontrollens beredningsområde

Ett av de 21 nya initiativen är inom justitiekontrollens område och handlar om åtgärder för att uppnå en säkerhetsunion. Initiativet innehåller fyra olika förslag. Tre av förslagen rör åtgärder för att genomföra EU:s handlingsplan mot finansiering av terrorism. Förslagen handlar om harmonisering av rekvisit och påföljder för penningtvätt, förstärkt ömsesidigt erkännande av frysning och förverkande av vinning från brott samt åtgärder mot olagliga kontantförflyttningar. Kommissionen lade fram förslagen i december 2016 (KOM(2016) 826, KOM(2016) 819 och KOM(2016) 825). Förslaget om åtgärder mot olagliga kontantförflyttningar hör till skattekontrollens beredningsområde.

Ett annat förslag är ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) för att automatiskt kunna kontrollera viseringsfria tredjelandsmedborgare på väg till Schengenområdet. Kommissionen lade i november 2016 fram ett förslag till förordning om ett europeiskt system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) (KOM(2016) 731).

Utöver dessa nämns i arbetsprogrammet ett initiativ om tillgång till elektronisk bevisning, med tanke på dess ökande betydelse för brottsutredningar av och åtal mot grov brottslighet och terrorism.

I bilaga 2 redovisar kommissionen den lagstiftning man avser att se över. Av de 18 initiativen rör ett justitieutskottet, nämligen en översyn av Schengens informationssystem (SIS) med avsikt att föreslå förbättringar och göra dagens och framtidens polis- och gränsförvaltningssystem mer kompatibla med varandra. Kommissionen lade i december fram tre förslag för att göra SIS effektivare och mer ändamålsenligt på området för polissamarbete och straffrättsligt samarbete, gränskontroller samt återsändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i unionen (KOM(2016) 883, KOM(2016) 882 och KOM(2016) 881).

Kommissionen redogör i bilaga 3 för de förslag under behandling som man anser bör prioriteras. Sju av förslagen rör justitieutskottets område.

- Förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av terrorism och om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF om bekämpande av terrorism.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets rambeslut 2009/315/RIF vad gäller utbyte av information om tredjelandsmedborgare och vad gäller det europeiska informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris), samt om upphävande av rådets beslut 2009/316/RIF.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett in- och utresesystem som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter och uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser och om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av förordning (EG) nr 767/2008 och förordning (EU) nr 1077/2011.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/399 vad gäller användningen av in- och utresesystemet.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning nr 562/2006 (EG) vad gäller stärkandet av kontrollerna mot relevanta databaser vid de yttre gränserna.

Bland förslagen som beskrivs ovan nämner kommissionen särskilt att man kommer att samarbeta med Europaparlamentet och rådet för att snabbt enas om viktiga åtgärder mot missbruk av handeldvapen och för att straffbelägga terroristernas beteende, t.ex. utländska terroriststridandes resor.

För att rådet och Europaparlamentet ska kunna koncentrera sig på de verkligt väsentliga förslagen avser kommissionen att dra tillbaka ett antal förslag som har blivit inaktuella eller inte längre är ändamålsenliga. Ett förslag inom justitieutskottets område som redan har dragits tillbaka är förslaget till

förordning om inrättande av ett program för registrerade resenärer (KOM(2013) 97). Förslaget drogs tillbaka i samband med att paketet om smarta gränser lades fram (se nummer 28 i bilaga 4 till arbetsprogrammet). Ett annat förslag som kommissionen har för avsikt att dra tillbaka är beslutet om ingående av avtal mellan EU och USA om behandling av och överföring av uppgifter om finansiella betalningsmeddelanden från EU till USA i enlighet med programmet för att spåra finansiering av terrorism (KOM(2009) 703). Förslaget kan dras tillbaka eftersom rådets beslut antogs på grundval av ett annat förslag (KOM(2010) 316).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, liksom det gjorde i yttrandet över 2016 års arbetsprogram (2015/16:JuU5y), att det är positivt att kommissionen uttrycker en ambition att prioritera satsningar på de stora frågorna där effektiva EU-åtgärder kan ge utdelning för de utmaningar som EU står inför. Detsamma gäller kommissionens strävan efter att säkerställa att den befintliga lagstiftningen tillämpas, genomdrivs och är ändamålsenlig.

Utskottet står även fast vid sin tidigare uttalade ståndpunkt (se bl.a. 2015/16:JuU5y) att kommissionen bör lägga större vikt vid att analysera den gällande lagstiftningen när ny lagstiftning förbereds. I synnerhet när det gäller ny straffrättslig lagstiftning på EU-nivå ska sådan tas fram endast om det står klart att den bidrar med ett betydande mervärde.

Utskottet ser positivt på att kommissionen gör en prioritering av vilka förslag som är under behandling och som bör behandlas skyndsamt av rådet och Europaparlamentet. När det gäller förslagen i sak noterar utskottet att inrättandet av en europeisk åklagarmyndighet (Eppo) är ett sådant prioriterat förslag. Utskottet är fortfarande kritiskt till förslaget om att inrätta en sådan myndighet och anser att det i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen (se bl.a. utl. 2013/14:JuU13). Utskottet noterar att förhandlingarna i rådet börjar närma sig sitt slut och att regeringens uppfattning är att Sverige tills vidare bör stå utanför Epposamarbetet och därmed rösta nej till förslaget. Utskottet delar regeringens ståndpunkt (se prot. 2016/17:7 § 2).

Vad gäller förslaget till revidering av EU:s vapendirektiv anser utskottet fortfarande att en översyn behövs. Förslaget syftar bl.a. till att förhindra att skjutvapen används vid terroristbrott och annan grov brottslighet, och utskottet anser att det är viktigt att medlemsstaternas kontroll över farliga vapentyper förstärks. Utskottet står dock fast vid sin tidigare redovisade ståndpunkt att kommissionens ursprungliga förslag i flera delar strider mot subsidiaritetsprincipen (utl. 2015/16:JuU26). Även om målen med det föreslagna direktivet inte i tillräcklig omfattning kan uppnås av medlemsstaterna själva är det tveksamt om det i alla delar kräver en reglering på detaljnivå och i alla de frågor som kommissionen föreslår. Utskottet anser liksom tidigare att kontrollen främst bör vara inriktad på de vapen som det av erfarenhet är störst risk för att någon använder vid terroristbrott eller annan

grov brottslighet, samtidigt som regelverket inte får bli onödigt betungande eller ingripande för enskilda tillståndshavare eller frivilliga försvarsorganisationer då dessas vapeninnehav sällan utgör ett problem.

När det gäller förslaget till direktiv om bekämpande av terrorism har utskottet inhämtat att en överenskommelse har nåtts mellan Europaparlamentet och rådet. Detsamma gäller förslaget om stärkandet av kontrollerna mot relevanta databaser vid de yttre gränserna.

Förslaget till direktiv om utbyte av kriminalregisterinformation om tredjelandsmedborgare är ett annat förslag som kommissionen vill prioritera. Som utskottet tidigare framfört i samband med överläggning med regeringen (prot. 2015/16:24 § 8 b) är det i grund och botten ett bra förslag för att eftersträva alla människors likhet inför lagen. Samtidigt är det viktigt att lagring och utbyte av personuppgifter görs med respekt för den personliga integriteten. Utskottet ifrågasätter nyttan med förslaget att lagra och utbyta uppgifter om dömda tredjelandsmedborgares föräldrars namn och om det är förenligt med allmänna integritetsaspekter.

Vad gäller förslaget om inrättande av ett in- och utresesystem för tredjelandsmedborgare, och de ändringar i EU:s gränskodex som är förknippade med förslaget, ser utskottet positivt på att modernisera det nuvarande stämplingssystemet för att förbättra kvaliteten i gränskontrollarbetet. Utskottet ser också fördelar med att systemet ska kunna bidra till att bekämpa terrorism och annan grov brottslighet genom att brottsbekämpande myndigheter, under vissa förutsättningar, får tillgång till uppgifter i systemet. Utskottet vill dock även i det här sammanhanget, i likhet med vad som sagts ovan, understryka att ett sådant system ställer stora krav på dataskydd och skyddet av den personliga integriteten.

När det gäller kommissionens nya initiativ om åtgärder mot finansiering av terrorism har utskottet ännu inte tagit ställning till dessa. Utskottet har dock tidigare uttalat sig om kommissionens åtgärdsplan för förstärkning av kampen mot finansiering av terrorism (utl. 2015/16:JuU32). Utskottet anförde bl.a. att terrorism är ett nationellt och globalt hot mot allas säkerhet och det demokratiska samhället. Arbetet med att förebygga och bekämpa terrorism måste därför bedrivas på alla nivåer och bygga på demokratiska och rättssäkra grunder. Samtidigt som utskottet välkomnade kommissionens åtgärdsplan betonade utskottet vikten av balans mellan insatserna mot terrorism och respekten för de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet vidhåller den uppfattningen och återkommer till behandlingen av de nu aktuella initiativen i detalj framöver. Detsamma gäller för initiativet om ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd samt översynen av Schengens informationssystem.

Avslutningsvis har utskottet inga invändningar mot kommissionens förslag som ska dras tillbaka eller redan har dragits tillbaka.

Stockholm den 19 januari 2017

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Anti Avsan (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Lawen Redar (S), Sanne Lennström (S), Runar Filper (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram 2017 (SD)

Adam Marttinen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Sverigedemokraterna delar i huvudsak utskottets förslag till yttrande men vid några punkter har vi en avvikande mening.

Gällande förslaget till revidering av EU:s vapendirektiv har vi till skillnad från resterande partier i utskottet ansett att en övervägande del av det förslag som presenterats stridit mot subsidiaritetsprincipen. Vi vänder oss emot bilden att legala vapen utgör en sådan risk för exempelvis terrorattentat att det krävs några ytterligare restriktioner genom ett reviderat vapendirektiv.

Gällande förslag till direktiv om utbyte av kriminalregisterinformation om tredjelandsmedborgare så har vi inga invändningar mot förslaget om att lagra och utbyta uppgifter om dömda tredjelandsmedborgares föräldrars namn. Integritetsaspekten i sådana fall anser vi vara av underordnad betydelse ifall brottsutredande myndigheter anser att sådan information kan vara av betydelse.

BILAGA 7

Civilutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram 2017 – Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum (KOM(2016) 710) i de delar som berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet lämnar i yttrandet vissa synpunkter på kommissionens arbetsprogram i dessa delar.

I yttrandet finns en avvikande mening.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2017

Kommissionens arbetsprogram för 2017 bygger liksom de två föregående arbetsprogrammen på kommissionens tio politiska prioriteringar för mandatperioden. Till arbetsprogrammet finns fem bilagor och ett åtföljande arbetsdokument:

- Bilaga I listar 21 nya initiativ, av vilka flertalet utgör kluster av olika åtgärder.
- Bilaga II redogör för 18 initiativ inom det s.k. Refitprogrammet för lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat, som kompletterar initiativen i bilaga I.
- Bilaga III listar 35 liggande förslag som enligt kommissionen bör prioriteras i lagstiftningsprocessen.
- Bilaga IV listar 17 liggande förslag som ska dras tillbaka senast i april 2017 eftersom de av olika anledningar blivit obsoleta, samt två förslag som redan har dragits tillbaka.
- Bilaga V listar 16 rättsakter som ska upphävas eftersom de av olika anledningar blivit obsoleta.
- Arbetsdokumentet SWD(2016) 400 innehåller en redogörelse över framstegen i Refitarbetet utifrån kommissionens tio prioriteringar. Arbetsdokumentet består av två delar där den första delen är en sammanfattning av den betydligt mer omfattande andra delen om resultattavlan för Refit.

Arbetsprogrammet för 2017 är det första som läggs fram i enlighet med det nya interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning. Det innebär dels att kommissionen formellt involverat även rådet i beredningen av arbetsprogrammet, dels att Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska enas om en gemensam interinstitutionell programplanering med allmänna mål och prioriteringar för det kommande året. Den 13 december 2016 undertecknade ordförandena för de tre institutionerna en sådan gemensam förklaring om EU:s lagstiftningsprioriteringar för 2017. För civilutskottets del innehåller den gemensamma förklaringen en prioritering av paketet för ren energi för alla i Europa som presenterades den 30 november 2016 och som bl.a. innehåller ett förslag till nytt direktiv om byggnaders energiprestanda (KOM(2016) 765).

Nya initiativ och Refitinitiativ

Inom civilutskottets beredningsområde redovisar kommissionen att den under 2017 avser att lägga fram följande nya initiativ och initiativ inom ramen för kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat, Refit.

Kommissionen kommer att lägga fram ett initiativ om bolagsrätt för att underlätta användningen av digital teknik under ett företags hela livscykel och för gränsöverskridande fusioner och uppdelningar (punkt 6 i bilaga I). Initiativet är en del av strategin för den inre marknaden som presenterades hösten 2015. I strategin gav kommissionen några exempel på digitala lösningar som borde göras tillgängliga, där man särskilt lyfte fram möjligheten att registrera företag och lämna in dokument och uppgifter (KOM(2015) 550, s. 5). Kommissionen aviserade också att den under 2016 skulle lägga fram ett nytt initiativ om förebyggande omstrukturering och om en andra chans efter en konkurs, och i november 2016 presenterades ett förslag till direktiv (KOM(2016) 723).

Kommissionen kommer även att göra en halvtidsöversyn av genomförandet av strategin för den digitala inre marknaden, KOM(2015) 192 (punkt 4 i bilaga I). Utifrån detta kommer kommissionen att lägga fram de eventuella kompletterande förslag som krävs. Lagstiftningsförslag inom civilutskottets beredningsområde som omfattas av strategin för den digitala inre marknaden är förslagen till direktiv om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll (KOM(2015) 634) respektive om avtal om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor (KOM(2015) 635) samt förslaget till ny förordning om konsumentskyddssamarbete (KOM(2016) 283). Förslagen förhandlas för närvarande inom EU.

I arbetsprogrammet uppger kommissionen vidare att den kommer att agera för att stärka den inre marknaden för varor, bl.a. genom att underlätta ömsesidigt erkännande och hantera det växande antalet produkter som inte följer reglerna på den inre marknaden. Detta ska ske genom översyner av den berörda lagstiftningen inom ramen för Refitprogrammet. Kommissionens förhoppning är att det ska göra det enklare för företagare att erbjuda sina produkter över gränserna samtidigt som det skapar incitament att följa reglerna och att lika spelregler ska gälla, vilket både företag och konsumenterna tjänar på. Av punkt 17 i bilaga II framgår att sju direktiv på det konsumenträttsliga området berörs:

- direktivet om oskäliga villkor i konsumentavtal (93/13/EEG)
- direktivet om försäljning av konsumentvaror och garantier (1999/44/EG)
- direktivet om otillbörliga affärsmetoder (2005/29/EG)
- prismärkningsdirektivet (98/6/EG)
- direktivet om vilseledande och jämförande reklam (2006/114/EG)
- förbudsföreläggandedirektivet (2009/22/EG)
- konsumenträttsdirektivet (2011/83/EU).

Förslag som ska prioriteras

I bilaga III anger kommissionen att förslaget till direktiv om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och direktivet om avtal om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor bör prioriteras i lagstiftningsprocessen (punkt 6 i bilaga 3).

Förslag som ska dras tillbaka

Kommissionen avser att formellt dra tillbaka de ursprungliga förordningsförslagen om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. Skälet till detta är att förslagen inte längre är aktuella eftersom de i början av 2016 ersattes av nya förordningsförslag inom ramen för ett fördjupat samarbete som antogs av rådet i juni 2016 som förordningarna (EU) 2016/1103 och (EU) 2016/1104. Bakgrunden till det fördjupade samarbetet var att några medlemsstater i december 2015 meddelat att de inte kunde godkänna de kompromisstexter som förhandlats fram i rådet, och därmed kunde förordningarna heller inte antas eftersom det krävdes enhällighet.

Kommissionens redovisning av framstegen i Refitarbetet

I arbetsdokumentet SWD(2016) 400 som åtföljer arbetsprogrammet redovisar kommissionen centrala delar av Refitprogrammets utveckling och resultat utifrån kommissionens tio politiska prioriteringar. För civilutskottets vidkommande lämnas bl.a. information om utvärderingen och uppföljningen av lagstiftningen om byggnaders energiprestanda, den pågående kontrollen av byggproduktförordningen och den redan nämnda utvärderingen av konsumentlagstiftningen. Därutöver finns en redogörelse över två avslutade Refitutvärderingar som resulterat i lagstiftningsförslag inom civilutskottets område:

- förslag till ny förordning om konsumentskyddssamarbete (KOM(2016) 283)
- förslag till ny Bryssel IIa-förordning om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsfrågor och frågor om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn (KOM(2016) 411).

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet vill inledningsvis framhålla att det stöder den inriktning som kommissionen har i arbetsprogrammet. Utskottet vill också poängtera att det i detta skede endast kommer att ge generella kommentarer och att utskottet kommer att göra en bedömning av varje enskilt förslag när det har presenterats.

Utskottet ser positivt på kommissionens arbete med strategin för den inre marknaden och välkomnar förslag som underlättar för små och medelstora företag och nystartade företag att växa samt förslag om misslyckade företags-satsningar och insolvens. Det är insatser som bör bidra till att öka konkurrenskraften för företagen och som främjar sysselsättningen och tillväxten. Därför är det positivt att kommissionen avser att lägga fram ett initiativ om bolagsrätt för att underlätta användningen av digital teknik under ett företags hela livscykel och för gränsöverskridande fusioner och uppdelningar. Utskottet anser att det är angeläget att utnyttja den digitala teknikens möjligheter för att underlätta för företagen. Utskottet vill samtidigt betona vikten av att de initiativ som tas

på unionsnivå främst måste syfta till att hantera och underlätta för företag som verkar gränsöverskridande. De lösningar som föreslås får inte leda till ytterligare administration eller kostnader för företagen och får heller inte riskera att hämma det utvecklingsarbete som sker i medlemsstaterna på detta område. Det är i detta sammanhang av stor vikt att man beaktar kostnadseffektivitet, ändamålsenlighet, funktionalitet och säkerhet.

När det gäller liggande förslag som kommissionen anser bör prioriteras i lagstiftningsprocessen noterar utskottet att kommissionen inte längre anger direktivförslaget om könsfördelning i bolagsstyrelser som ett prioriterat förslag.

I arbetsprogrammet aviserar kommissionen att den kommer att göra en halvtidsöversyn av genomförandet av strategin för den digitala inre marknaden och att det troligtvis kommer att resultera i ytterligare initiativ. Utskottet välkomnar en sådan översyn och anser att utvecklingen av den digitala inre marknaden har stor potential för både företag och konsumenter och att arbetet som förs på unionsnivå är viktigt för att skapa bättre möjligheter och rättvisa spelregler på marknaden. Utskottet vill samtidigt betona vikten av att lagstiftningen är sammanhållen och konsekvent och att uppkomsten av olika regler för nätförsäljning respektive försäljning i butik måste undvikas.

När det gäller det pågående Refitarbetet med lagstiftning inom konsumentområdet vill utskottet framhålla vikten av att kommissionen respekterar principerna om proportionalitet och subsidiaritet och inte lägger fram förslag som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de uppsatta målen. Se särskilt utskottets utlåtande vid subsidiaritetsprövningen av förslaget till ny förordning om konsumentskyddssamarbete där riksdagen ansåg att kommissionens förslag gick alltför långt (utl. 2015/16:26, rskr. 2015/16:321). Utskottet vill också framhålla att det är av stor vikt att de initiativ som tas på detta område säkerställer ett konsumentskydd som är lika högt eller högre än det konsumentskydd som gäller enligt svensk rätt. Samtidigt är det viktigt att även näringsidkarnas intressen beaktas för att skapa förutsättningar för ett företagsvänligt klimat. Vad gäller redovisningen av Refitarbetet i övrigt har utskottet inget att in-vända.

Stockholm den 17 januari 2017

På civilutskottets vägnar

Tuve Skånberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tuve Skånberg (KD), Johan Löfstrand (S), Ewa Thalén Finné (M), Hillevi Larsson (S), Jessika Roswall (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Eva Sonidsson (S), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Thomas Finnborg (M), Mikael Eskilander (SD), Robert Hannah (L), Johanna Haraldsson (S), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Faradj Koliev (S).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram 2017 (SD)

Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD) anför:

Vi kan inte ställa oss bakom den inriktning som kommissionen anger för 2017. Enligt vår mening bör arbetet inom EU i högre grad inriktas på att minska överstatligheten och öka medlemsstaternas självbestämmande. Vi anser att eventuella nya lagstiftningsinitiativ ska bygga på minimiharmonisering och ge medlemsstaterna utrymme att själva bestämma nivån på de nationella reglerna.

BILAGA 8

Försvarsutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har gett försvarsutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2017 (KOM(2016) 710) inklusive fem bilagor i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande främst till aktiviteter inom ramen för en av kommissionens tio prioriteringar, dvs. EU som en starkare global aktör. De mest centrala delarna i arbetsprogrammet sett ur försvarsutskottets synvinkel är följaktligen den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet inklusive rymdfrågor, förslagen på en europeisk försvarsfond respektive åtgärder inom offentlig försvarsupphandling.

Företrädaren för Vänsterpartiet har inte deltagit i ställningstagandet. Skälen härför redovisas i ett särskilt yttrande.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2017

En av kommissionens tio prioriteringar är EU som en starkare global aktör, vilket inkluderar ett Europa som skyddar och kan försvara sina intressen utanför dess gränser. EU är en mjuk makt av global betydelse, anger kommissionen. Genom den globala strategin och den reviderade europeiska grannskapspolitiken kommer EU att fortsätta att utnyttja alla medel som står till buds för att stödja sina partner med ekonomisk och politisk stabilisering, reformer och uppbyggnad av motståndskraft.

Mjuk makt räcker dock inte i en alltmer konflikthärjad värld, fortsätter kommissionen. Den har därför lagt fram en europeisk handlingsplan på försvarsområdet där man utforskar hur EU:s politik och instrument kan säkerställa att industri- och kunskapsbasen kan tillhandahålla den försvarskapacitet som behövs för dagens och morgondagens säkerhetshot. Med det som utgångspunkt kommer kommissionen att föreslå att det inrättas en europeisk försvarsfond för att främja forskning och innovation, bidra till att stärka det europeiska försvarets teknik- och industribas och stimulera utvecklingen av viktig försvarskapacitet. Åtgärder kommer dessutom att föreslås inom offentlig försvarsupphandling.

Arbetsprogrammet är en verksamhetsplan för kommande år och innehåller därför få detaljer om hur arbetet ska utformas mer specifikt. Den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet (KOM(2016) 950) presenterades dock den 30 november 2016 och har tre huvudspår: den europeiska försvarsfonden för att främja forskning och utveckling, främjandet av investeringar i europeisk försvarsindustri och främjandet av den inre försvarsmarknaden.

Handlingsplanen relaterar i sin tur till En rymdstrategi för Europa (KOM(2016) 705) som kommissionen föreslagit. I denna uttrycks bl.a. rymdens stora potential för utveckling av civil och försvarsrelaterad kapacitet. I sin rymdstrategi beskriver kommissionen att rymdtjänster kan stärka EU:s och medlemsstaternas förmåga att hantera framväxande säkerhetsrisker och förbättra övervakningen och kontrollen av flöden som har konsekvenser för säkerheten. De flesta teknikerna, infrastrukturerna och tjänsterna på rymdområdet kan användas både för civila ändamål och för försvarsändamål. Trots att viss rymdkapacitet måste förbli under uteslutande nationell eller militär kontroll finns många områden där synergier mellan civila ändamål och försvarssyften kan leda till minskade kostnader, stärkt motståndskraft och ökad effektivitet. EU måste utnyttja dessa synergier i högre grad, anger kommissionen, som i handlingsplanen uttrycker att den – tillsammans med den höga representanten, Europeiska försvarsbyrån (EDA) och Europeiska rymdorganisationen (ESA) – förbereder ett initiativ för att tillförsäkra EU och dess medlemsländer pålitliga, säkra och kostnadseffektiva satellitkommunikationstjänster. Kom-

missionen avser också att se över hur Copernicus – det europeiska handlingsprogrammet för insamling, förmedling och utnyttjande av miljöinformation i form av användaranpassade tjänster – ska kunna tillfredsställa säkerhets- och försvarsbehov i en högre utsträckning.

Tidigare behandling

Försvarsutskottet yttrade sig i samband med kommissionens arbetsprogram för 2016 om den europeiska försvarsmarknaden (yttr. 2015/16:FöU2y). Den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet hade då diskuterats vid rådet för utrikes frågor i försvarsministerformat den 17 november 2015. Vid mötet gav de flesta medlemsstaterna sitt stöd för förslaget, och flera uttryckte uppskattning för att kommissionen prioriterat försvarsfrågorna. Det framkom dock också att medlemsstaterna hade olika syn på om rättsliga åtgärder var önskvärda, med tanke på försvarsindustrins särart. Handlingsplanen har allteftersom utvecklats och konkretiserats utifrån kommissionens meddelande från juli 2013 Mot en mer konkurrenskraftig och effektiv försvars- och säkerhetssektor (KOM(2013) 542) och färdplanen som kom i juni 2014, En ny strategi för europeiskt försvar – Färdplan för genomförandet av meddelandet KOM(2013) 542 – Mot en mer konkurrenskraftig och effektiv försvars- och säkerhetssektor, (KOM(2014) 387). Handlingsplanen har också en grund i Europeiska rådets slutsatser från december 2013 och juli 2015, vilka hade ett stort fokus på den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), samt sedermera också EU:s globala strategi som bildar plattform för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP), från juni 2016.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget i omvärlden, och i synnerhet i Sveriges närområde, välkomnar utskottet den europeiska handlingsplanen på försvarsområdet och kommissionens initiativ och arbete för att den europeiska försvarsmarknaden och industri- och kunskapsbasen ska kunna uppnå den militära kapacitet som behövs i ett längre perspektiv. Utskottet vill dock understryka att med tanke på försvarsmaterielmarknadens särart bör samarbetet inom försvarsområdet ha en mellanstatlig tyngdpunkt. Det finns med andra ord inte behov av ytterligare lagstiftning eller regelverk på området. Det fortsatta arbetet bör därtill ta hänsyn till medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. I enlighet med vad utskottet konstaterade i betänkande 2014/15:FöU11 om försvarspolitisk inriktning 2016–2020 delar utskottet regeringens bedömning när det gäller principer för materielförsörjning. Dessa principer innebär i korthet att all materielförsörjning ska bedömas utifrån uppgiften att under försvarsinriktningsperioden höja krigsförbandens operativa förmåga. Vidare anges stridsflygsförmågan och undervattensförmågan som tydliga exempel på förmågor som utgör väsentliga

säkerhetsintressen för Sverige. Utskottet instämmer fortfarande i denna bedömning. Åtgärder som kommer att föreslås inom området offentlig försvarsupphandling inom EU kommer att bedömas i det ljuset.

Vad gäller kommissionens förslag om att inrätta en europeisk försvarsfond för att främja forskning och innovation, bidra till att stärka det europeiska försvarets teknik- och industribas och stimulera utvecklingen av viktig försvarskapacitet är utskottet i grunden positivt men anser att åtgärderna för EU:s del bör finansieras inom den befintliga budgetramen.

Utskottet instämmer med regeringens preliminära ståndpunkt, vilken framkommer i Regeringskansliets faktapromemoria (2016/17:FPM30), att varje enskilt initiativ som presenteras av kommissionen måste bedömas och beredas på sina egna meriter även om arbetsprogrammet välkomnas i generella termer. Av promemorian framgår även att kommissionen avser att presentera de aviserade enskilda initiativen för behandling av rådet och Europaparlamentet. Utskottet ser fram emot att regeringen återkommer till riksdagen allteftersom förslagen presenteras mer i detalj.

Mot bakgrund av de nya hot som håller på att växa fram på rymdområdet – från rymdskrot till it-hot och rymdvädrets effekter – vill utskottet lyfta fram vad kommissionen anför om vikten av att skapa synergier mellan civila och försvarsrelaterade tillämpningar och göra det mesta av sina tillgångar genom att använda sin rymdkapacitet för att tillgodose medlemsstaternas och unionens säkerhetsbehov. Utskottet instämmer med den syn som uttrycks i Regeringskansliets faktapromemoria Meddelande om en rymdstrategi för Europa (2016/17:FPM31), nämligen att man är övergripande positiv till förslaget till strategi och den konkretisering och prioritering av strategiska mål för EU:s rymdpolitik som anges men att det övergripande målet bör vara budgetrestriktivitet och att säkerställande av budgetkontroll eftersträvas. Prioriteringar bör göras successivt i samverkan mellan medlemsstaterna och kommissionen när de program och åtgärds paket som strategin hänvisar till ska genomföras.

En annan av kommissionens prioriteringar är en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att EU bör fördjupa sin analys av säkerhetspolitiska aspekter i det fortsatta arbetet med strategin för en energiunion, t.ex. vad gäller att diversifiera och trygga unionens gasförsörjning.

I övrigt har utskottet inget att anföra med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2017.

Stockholm den 15 december 2016

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Stig Henriksson (V)*, Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Dag Klackenberg (M).

* Avstår från ställningstagande, se särskilt yttrande.

Särskilt yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2017 (V)

Stig Henriksson (V) anför:

Oaktat att jag inte delar utskottets uppfattning om det goda i inrättandet av en europeisk försvarsfond för att främja forskning och utveckling, främjandet av investeringar i europeisk försvarsindustri och främjandet av den inre försvarsmarknaden eller synen på det kloka i en militarisering av rymden så väljer jag att inte föreslå andra skrivningar. Bakgrunden är att i min uppfattning om demokrati ingår inte att demokratiskt valda beslutsfattare enbart får uttrycka åsikter om en arbetsplan för tjänstemän som de sedan helt själva äger att besluta om. För att inte skänka legitimitet till ett sådant förfarande väljer jag därför att inte delta i beslutet.

BILAGA 9

Utbildningsutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 17 november 2016 att ge bl.a. utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2017 (KOM(2016) 710) i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

I arbetsprogrammet beskrivs bl.a. 21 nya initiativ som kommissionen avser att presentera under 2017. Utskottet lämnar i yttrandet huvudsakligen övergripande kommentarer om två nya initiativ som rör utskottets beredningsområde. Dessa initiativ handlar om kommissionens s.k. ungdomsinitiativ och initiativ inom ramen för bl.a. den nyligen presenterade rymdstrategin för Europa.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, MP).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2017

Den 25 oktober 2016 presenterade kommissionen meddelandet Kommissionens arbetsprogram 2017 – Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum (KOM(2016) 710). Arbetsprogrammet beskriver kommissionens politiska prioriteringar för det kommande året. Det är den nuvarande kommissionens tredje arbetsprogram och följer de tio politiska prioriteringar som kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker satt upp för mandatperioden.¹

I arbetsprogrammet beskrivs bl.a. 21 nya initiativ som kommissionen avser att initiera under 2017. Kommissionen framhåller i arbetsprogrammet att man, likt i tidigare arbetsprogram, avser att koncentrera sig på de stora frågorna, där effektiva EU-åtgärder kan ge påtaglig utdelning för de utmaningar som EU-medborgarna, medlemsstaterna och EU som helhet står inför.

Planerade initiativ inom utbildningsutskottets beredningsområde

I arbetsprogrammet presenterar kommissionen huvudsakligen följande två initiativ inom utbildningsutskottets beredningsområde:

Ungdomsinitiativet

Inom ramen för kommissionens första prioritering om en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investering presenterade kommissionen den 7 december 2016 sitt s.k. ungdomsinitiativ (KOM(2016) 710 s. 4, bil. 1 punkt 1, KOM(2016) 940–942). Kommissionen beskriver i arbetsprogrammet för 2017 att avsikten med initiativet är att varje ung person ska ha klara utsikter till utbildning och arbete. Kommissionen avser därför att prioritera unga i genomförandet av den nya kompetensagendan för Europa, som presenterades i juni 2016 (KOM(2016) 381).

När det gäller utbildningsutskottets beredningsområde handlar ungdomsinitiativet enligt arbetsprogrammet bl.a. om modernisering av utbildning, ökad kvalitet i lärlingsutbildningen, ökad rörlighet för lärlingar samt kartläggning av ungdomars etablering på arbetsmarknaden efter avslutad högskole- eller yrkesutbildning. Ungdomsinitiativet innehåller även initiativ inom andra utskotts beredningsområden, såsom en förstärkt ungdomsgaranti

¹ 1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investering, 2. En sammankopplad digital inre marknad, 3. En motståndskraftig energiunion och en framåtblickande klimatpolitik, 4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en starkt industribas, 5. En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union, 6. Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA, 7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende, 8. Mot en ny migrationspolitik, 9. En starkare global aktör och 10. En union i demokratisk förändring.

inom sysselsättningsområdet och grundandet av en europeisk solidaritetskår för unga.

Initiativ inom ramen för bl.a. rymdstrategin för Europa

Inom ramen för kommissionens fjärde prioritering om en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas anger kommissionen i arbetsprogrammet att man under 2017 avser att lägga fram ett initiativ för tillförlitliga, säkra och kostnadseffektiva satellitkommunikationstjänster för myndigheter (Govsatcom) samt åtgärder för att underlätta marknadsintroduktion av rymdtjänster och rymddata (KOM(2016) 710 s. 8, bil. 1 punkt 8). Kommissionen förklarar att dessa initiativ ska ses som en uppföljning av rymdstrategin för Europa (KOM(2016) 705), som presenterades i oktober 2016, och den europeiska försvarshandlingsplanen (KOM(2016) 950), som presenterades i november 2016. Rymdstrategin för Europa faller inom utbildningsutskottets beredningsområde.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att det är mycket viktigt att samarbetet på EU-nivå ger ett mervärde för EU:s medlemsstater. Utifrån detta välkomnar utskottet kommissionens fortsatta ambition att fokusera på de större frågorna. Utskottet kan vidare konstatera att arbetsprogrammet inom utbildningsutskottets beredningsområde innehåller initiativ som även berör andra utskott. Utskottet vill därför framhålla att detta yttrande endast avser de delar av initiativen som bedöms beröra utbildningsutskottets beredningsområde.

När det gäller ungdomsinitiativet kan utskottet inledningsvis konstatera att kommissionen presenterade detta initiativ den 7 december 2016. Utskottet har ännu inte hunnit behandla de av initiativets delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde närmare. Utskottet ser dock övergripande positivt på att kommissionen, inom ramen för ungdomsinitiativet, har valt att lyfta fram utbildningen som en prioriterad fråga. Utskottet kan konstatera att det finns etablerade EU-samarbeten inom ett flertal av de frågor som kommissionen nämner i beskrivningen av ungdomsinitiativet i arbetsprogrammet. Ett exempel är den europeiska alliansen för lärlingsutbildning från 2013, som arbetar för att öka tillgången, kvaliteten och rörligheten inom lärlingssystemet. Andra exempel är det strategiska ramverket för europeiskt utbildningssamarbete, Utbildning 2020, och moderniseringsagendan för den högre utbildningen i Europa. Utskottet anser att samarbete och utbyte av erfarenheter inom utbildningsfrågor är värdefullt för att förbättra utbildningen och främja utvecklingen inom varje medlemsstat samt inom EU som helhet. Samtidigt vill utskottet understryka att flera av de frågor som kommissionen avser att beröra med sitt ungdomsinitiativ i huvudsak är ett nationellt ansvar. Det är därför viktigt att

den nationella kompetensen respekteras i det fortsatta arbetet med ungdomsinitiativet.

Utskottet kan vidare konstatera att ungdomsinitiativet är nära sammanbundet med kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381), som utskottet har granskat under hösten 2016 (utl. 2016/17:UbU7). I granskningsutlåtandet uttalade utskottet bl.a. att man ser positivt på att stärka kompetensbasen i Europa genom samarbete. Samtidigt underströk utskottet bl.a. att utbildning är en nationell kompetens och att kommissionens roll på detta område är att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras arbete.

När det gäller kommissionens aviserade initiativ inom ramen för genomförandet av bl.a. rymdstrategin för Europa vill utskottet anföra följande. Talmannen hänvisade den 30 november 2016 kommissionens meddelande om en rymdstrategi för Europa (KOM(2016) 705) till utskottet för granskning. Utskottet kommer att bereda detta ärende under våren 2017 och vill därför inte föregripa denna process. Övergripande kan utskottet dock konstatera att i och med Lissabonfördraget 2009 infördes en särskild rättslig grund för rymdpolitiken på EU-nivå (artikel 189 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) och EU fick därmed en större roll inom europeisk rymdverksamhet. EU:s roll inom området är under ständig utveckling och utskottet anser att en europeisk rymdstrategi fyller en viktig långsiktig roll i denna utveckling. Utskottet vill även övergripande framhålla att det är positivt att kommissionen med rymdstrategin och de planerade initiativen under 2017 avser att fokusera på frågor som rör användningen av de tjänster som befintliga europeiska rymdprogram, såsom satellitnavigeringssystemet Galileo och jordobservationsprogrammet Copernicus, kan leverera. Vidare är det enligt utskottets mening av stor vikt att titta på samarbetet, samordningen och synergier mellan Europeiska rymdorganisationen (ESA) och EU, särskilt med tanke på att de båda organisationerna till stor del består av samma medlemsstater. Utskottet ser fram emot att fortsättningsvis diskutera och följa dessa frågor.

Stockholm den 19 januari 2017

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Camilla Waltersson Grönvall (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvis (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Lena Emilsson (S) och Eva Sonidsson (S).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram för 2017 (S, MP)

Lena Hallengren (S), Thomas Strand (S), Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Gunilla Svantorp (S), Lena Emilsson (S) och Eva Sonidsson (S) anför:

En grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet är att utbildningsfrågor är nationell kompetens. Med anledning av detta anser vi inte att utbildningsutskottet i sitt ställningstagande behöver upprepa detta faktum.

BILAGA 10

Näringsutskottets yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2017

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 17 november 2016 att, under förutsättning att dokumentet hänvisades till utrikesutskottet för granskning, ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2017, KOM(2016) 710 inklusive bilagor, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Näringsutskottet begränsar yttrandet till de fem prioriteringsområden i arbetsprogrammet som berör näringsutskottets beredningsområde: En ny satsning på sysselsättningar, tillväxt och investeringar, En sammankopplad digital inre marknad, En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas samt Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA.

I yttrandet finns fem avvikande meningar (M, SD, C, V, L, KD).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2017

Inledning

Kommissionens arbetsprogram 2017 (KOM(2016) 710) antogs den 25 oktober 2016. Arbetsprogrammet innehåller kommissionens prioriteringar för 2017. Kommissionen redogör för vilka förslag den avser att lägga fram under 2017 och vilka liggande förslag den har för avsikt att dra tillbaka. Därtill redogör kommissionen för vilka förslag den avser att omarbета i enlighet med Refitprogrammet och listar lagstiftning som kommer att träda i kraft under 2017. Kommissionen anger att den kommer att arbeta enligt de tio politiska prioriteringarna i de politiska riktlinjer som lades fram i början av kommissionens mandatperiod. Av dessa tio prioriteringar berör fem näringsutskottets beredningsområde: En ny satsning på sysselsättningar, tillväxt och investeringar, En sammankopplad digital inre marknad, En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik, En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en starkt industribas samt Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA.

Inom ramen för prioriteringsområdena aviseras ett antal olika åtgärder som kommissionen avser att genomföra under 2017. Arbetsprogrammet beskriver dock inte i detalj vad åtgärderna kommer att innebära. Det innehåller inte heller några konkreta förslag som t.ex. lagstiftningsakter.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Kommissionen beskriver arbetet med att få ungdomar i arbete, den europeiska planeringsterminen, översynen av EU:s fleråriga budgetram samt de aviserade samråden om en förenkling och modernisering av jordbrukspolitiken. Under rubriken beskrivs även kommissionens arbete med att skapa förutsättningar för innovation i EU.

Inom detta prioriteringsområde finns i arbetsprogrammet för 2017 inga nya initiativ inom utskottets beredningsområde.

En sammankopplad digital inre marknad

Kommissionen anför att förverkligandet av den digitala marknaden och strategin för den digitala inre marknaden är prioriterat. Kommissionen avser att föra ett nära samarbete med rådet och parlamentet om förslagen om bl.a. upphovsrätt, geoblockering och portabilitet.

Inom detta prioriteringsområde anges i arbetsprogrammet att kommissionen avser att presentera en halvtidsöversyn av genomförandet av strategin för den inre marknaden.

En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

Kommissionen framför att den kommer att fortsätta arbetet med strategin för energiunionen och före årsskiftet lägga fram ett övergripande paket med lagstiftning om bl.a. energieffektivitet, förnybar energi och hållbar bioenergi, elmarknadens utformning samt regler för styrning av energiunionen.

Inom detta prioriteringsområde finns i arbetsprogrammet för 2017 inga nya initiativ inom utskottets beredningsområde.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Inom detta prioriteringsområde framför kommissionen att EU har världens största inre marknad och att reformerna i strategin för den inre marknaden ska frigöra hela denna potential. Kommissionen avser under 2017 att stärka dels den inre marknaden för varor, dels genomförandet av inre marknadsreglerna.

Inom detta prioriteringsområde presenteras inom ramen för strategin för den inre marknaden initiativ i arbetsprogrammet inom utskottets beredningsområde. Det rör sig bl.a. om ett paket för bättre tillämpning av reglerna om den inre marknaden och åtgärder för att de nationella konkurrensmyndigheterna ska bli mer effektiva.

Handel: Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA

Kommissionen kommer fortsätta förhandlingarna med USA (TTIP¹), Japan, Mercosur², Mexiko, Tunisien och Aseanländerna samt begära nya mandat för att inleda förhandlingar med Turkiet, Australien, Nya Zeeland och Chile. Kommissionen kommer även att fortsätta arbetet inom Världshandelsorganisationen (WTO) och för en snabb ratificering av frihandelsavtalet med Kanada (CETA³).

Inom detta prioriteringsområde nämns även det förslag om att ändra EU:s antidumpningslagstiftning som kommissionen presenterade i oktober 2016, KOM(2016) 721.

Vissa kompletterande uppgifter

Kommissionen presenterade den 30 november 2016 det s.k. vinterpaketet med förslag till ett antal rättsakter som innebär omfattande revideringar av EU-lagstiftning på energiområdet och ett antal meddelanden. Förslagen gäller en revidering av energieffektiviseringsdirektivet, revidering av förnybarhetsdirektivet inklusive hållbarhetskriterierna för biomassa, flera förslag om en ny elmarknadsdesign samt förslag om ett övergripande styrningssystem för energiunionen. Sammantaget rör det sig om sju rättsakter som hänvisats till utskottet.

¹ Transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar

² Sydliga gemensamma marknaden

³ Comprehensive Economic and Trade Agreement, frihandelsavtalet mellan Kanada och EU

Utskottets ställningstagande

Inledning

I det följande redovisar utskottet sitt ställningstagande under rubrikerna Övergripande om kommissionens arbetsprogram 2017, Prioriteringsområdena om en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar, en sammankopplad digital inre marknad och en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas, Prioriteringsområdet om en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik samt Prioriteringsområdet om handel.

Övergripande om kommissionens arbetsprogram 2017

Utskottet välkomnar kommissionens ambition som uttrycks i arbetsprogrammet om att fokusera på de stora frågor som engagerar människorna i EU. Utskottet ser även positivt på att kommissionen arbetar för att öka öppenheten och redovisningsskyldigheten gentemot medborgarna. I likhet med vad utskottet framhöll 2015 (yttr. 2014/15:NU2y) anser utskottet att det är av stor vikt att subsidiaritetsprincipen respekteras och att kommissionen således bör koncentrera sig på de frågor som bäst löses på EU-nivå och inte på de frågor som medlemsstaterna kan sköta bättre eller som kan hanteras på lokal eller regional nivå.

Utskottet ser det även som positivt att kommissionen avser att fortsätta minska regelbördan för företag genom att tillämpa principerna för bättre lagstiftning i all verksamhet och sitt arbete inom Refitprogrammet. Samtidigt vill utskottet understryka att regelförenklingsarbetet inte får leda till ett försämrat skydd för människor, klimat eller miljö eller för arbetsrättsliga villkor för arbetstagare.

Prioriteringsområdena om en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar, en sammankopplad digital inre marknad och en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

Vad gäller kommissionens prioriteringsområden om en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar, en sammankopplad digital inre marknad och en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas och de initiativ kommissionen avser att lägga fram inom dessa områden vill utskottet framhålla följande. Som utskottet uttryckt i andra sammanhang är det utskottets uppfattning att en väl fungerande inre marknad är av avgörande betydelse när det gäller att stärka EU:s konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning till nytta för företag, arbetstagare och konsumenter. Vidare är det utskottets mening att kommissionen särskilt bör arbeta för att redan överenskomna åtgärder genomförs på ett korrekt sätt i alla medlemsstater innan nya åtgärder beslutas. Utskottet välkomnar att kommissionen aviserar ett antal åtgärder inom ramen för strategin för den inre marknaden och strategin för den digitala inre marknaden, men

arbetsprogrammet beskriver inte vad åtgärderna kommer att innebära i detalj. Utskottet får således återkomma till åtgärderna i sedvanlig ordning när kommissionen antagit dem och förslagen konkretiserats.

Prioriteringsområdet om en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik

När det gäller kommissionens prioriteringsområde om en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik finns inga initiativ inom utskottets beredningsområde. Utskottet har dock nyligen inlett subsidiaritetsprövningar av flera av de förslag som ingår i det s.k. vinterpaketet, som är det lagstiftningspaket som kommissionen aviserar i arbetsprogrammet. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om vad det tidigare sagt om att en långsiktigt hållbar och trygg energiförsörjning bäst uppnås genom satsningar på långsiktig energieffektivisering och en större tillgång på förnybar energi. Detta är viktiga delar i kampen mot klimatutmaningarna, där EU bör inta en ledarroll globalt. Vidare är det utskottets uppfattning att hållbara biobränslen spelar en central roll i EU:s energiomställning och att de bidrar till utvecklingen mot en biobaserad och cirkulär ekonomi, hållbar tillväxt, sysselsättning, regional utveckling och att klimatmålen nås. Utskottet vill i detta sammanhang betona betydelsen av att medlemsstaterna är och bör förbli självbestämmande när det gäller att utforma och genomföra sin nationella skogspolitik. Utskottet ser det därför som obestridligt att regelverket för biobränslen ska respektera den nationella skogs kompetensen.

Prioriteringsområdet om handel

När det gäller prioriteringsområdet om handel vill utskottet framföra följande. Utskottet välkomnar kommissionens frihandelsvänliga linje som uttrycks i arbetsprogrammet. Utskottet vill här påminna om vad utskottet i andra sammanhang anfört på ett övergripande plan om vikten av öppenhet mot tredjeländer och av att olika protektionistiska tendenser såväl inom som utanför EU motverkas. Den globala frihandeln måste försvaras, och det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan ske på öppna och likvärdiga villkor. Samtidigt är det angeläget att betona att arbetet för ökad frihandel inte får leda till begränsningar i medlemsstaternas och EU:s regler för miljö-, djur- och klimatskydd.

Utskottet välkomnar också kommissionens ambitioner med fortsatta förhandlingar om frihandelsavtal med bl.a. USA, Mercosur och Aseanländerna samt att kommissionen avser att inleda förhandlingar med bl.a. Turkiet, Australien och Chile. Vad gäller förhandlingarna mellan EU och USA om ett frihandelsavtal (TTIP) står utskottet bakom kommissionens strävan om att sluta ett ambitiöst och balanserat avtal med höga krav. Utskottet vill här påminna om att mandatet för förhandlingarna om frihandelsavtalet med USA fastställer att parterna ska arbeta för ekonomisk utveckling och full och

produktiv sysselsättning samt främja efterlevnad och effektivt genomförande av internationella arbetsrättsliga standarder. Ett avtal ska således inte urholka de gällande sociala, fackliga och ekonomiska rättigheterna i Sverige eller EU. Vidare är det utskottets uppfattning att ett investeringsskydd ska vara rättssäkert och öppet och inte inskränka staters demokratiska beslutsfattande. När det gäller medlemsstaternas ratificering av frihandelsavtalet med Kanada (CETA) anger kommissionen att den ska arbeta för att ratificeringen av avtalet går snabbt. Utskottet, som gör en positiv bedömning av avtalsinnehållet som helhet, har uppfattningen att avtalet kommer att bidra till tillväxt i Sverige och välkomnar ratificeringsprocessen.

Stockholm den 19 januari 2017

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjärmered (M), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Per-Arne Håkansson (S), Lise Nordin (MP), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Anna Wallén (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Said Abdu (L), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S), Sofia Fölster (M) och Rickard Nordin (C).

Avvikande meningar

1. Övergripande om kommissionens arbetsprogram 2017 (M, C, L, KD)

Lars Hjälmared (M), Hans Rothenberg (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Said Abdu (L), Penilla Gunther (KD), Sofia Fölster (M) och Rickard Nordin (C) anför:

Vi välkomnar kommissionens ambition som uttrycks i arbetsprogrammet om att fokusera på de stora frågor som engagerar människorna i EU. Vi ser även positivt på att kommissionen arbetar för att öka öppenheten och redovisningsskyldigheten gentemot medborgarna. I likhet med vad näringsutskottet framhöll 2015 (yttr. 2014/15:NU2y) anser vi att det är av stor vikt att subsidiaritetsprincipen respekteras och att kommissionen således bör koncentrera sig på de frågor som bäst löses på EU-nivå och inte på de frågor som medlemsstaterna kan sköta bättre eller som kan hanteras på lokal eller regional nivå.

Enligt vår uppfattning är det även positivt att kommissionen avser att fortsätta minska regelbördan för företag genom att tillämpa principerna för bättre lagstiftning i all verksamhet och sitt arbete inom Refitprogrammet.

2. Övergripande om kommissionens arbetsprogram 2017 (SD)

Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD) anför:

Vi sverigedemokrater ser med stor oro på den pågående maktförskjutningen till Bryssel. För oss är det avgörande att Sverige har inflytande över de beslut som berör Sverige, och vi anser att Sverige aktivt ska kräva bättre medlemsvillkor i EU.

För varje år som går lämnas alltmer beslutanderätt från Sverige och de övriga medlemsstaterna till ett EU som saknar både insyn och folklig förankring. Vi ser därför positivt på att kommissionen i alla fall strävar efter att öka öppenheten och lyhördheten gentemot medborgarna i sitt kommande arbete. Det är även positivt att kommissionen avser att fokusera på de stora frågorna och inte på de frågor som medlemsstaterna bättre kan lösa och som kan hanteras på lokal och regional nivå. Vi anser således att det är av stor vikt att subsidiaritetsprincipen respekteras.

Vi välkomnar kommissionens ambition att minska regelbördan för företag genom att tillämpa principerna för bättre lagstiftning i all verksamhet och arbetet inom Refitprogrammet.

3. Prioriteringsområdet om en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik (SD)

Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD) anför:

Vi sverigedemokrater ser positivt på ett samarbete länder emellan om energi- och klimatfrågor. Men det är av stor vikt att då värna mellanstatlighet och varje lands rätt att själv utforma sin energipolitik.

Vad gäller frågan om en gemensam europeisk energionion har vi i andra sammanhang utvecklat vårt resonemang kring detta (se bl.a. näringsutskottets prot. 2015/16:6) och väljer därför att här kortfattat föra fram vår ståndpunkt. Vi anser att försörjningstryggheten är av största vikt och att det i första hand ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Vi inser också betydelsen av att minska importen av energi från politiskt instabila stater. Försörjningstrygghet handlar också om att göra realistiska prioriteringar av de olika energislagen.

Utmaningarna ligger i att säkerställa nationell och europeisk energitillgång samt långsiktig miljöutveckling och försörjningstrygghet gemensamt med trygg finansiering och global konkurrens. Alltför stora och dyra investeringar i europeisk infrastruktur för decentraliserad produktion och grön teknik för att säkerställa klimatmål genom väderberoende förnybar energi och i vissa fall avvecklad kärnkraft, ser vi som en ekonomisk orimlighet. Vi anser att vissa subventioner av bl.a. vindkraft bör avskaffas. Att lägga för stora kostnader på europeiska företag kommer att hämma den ekonomiska tillväxten och därmed innebära minskade resurser till forskning och utveckling. Vi menar att det bör ligga en balans i ekonomin och miljösatserna. Sverigedemokraterna ser däremot positivt på ökat fokus på slutkunder. Våra viktigaste prioriteringar är därför ett minskat koldioxidläckage och en stärkt europeisk konkurrenskraft.

4. Prioriteringsområdet om handel (M, L, KD)

Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Said Abdu (L), Penilla Gunther (KD) och Sofia Fölster (M) anför:

När det gäller prioriteringsområdet om handel vill vi anföra följande. Vi välkomnar kommissionens frihandelsvänliga linje som uttrycks i arbetsprogrammet. Vi vill här även påminna om vad näringsutskottet i andra sammanhang anfört på ett övergripande plan om vikten av öppenhet mot tredjeländer och av att olika protektionistiska tendenser såväl inom som utanför EU motverkas. Den globala frihandeln måste försvaras, och det är viktigt att handeln med länder utanför EU kan ske på öppna och likvärdiga villkor.

Vi välkomnar också kommissionens ambitioner med fortsatta förhandlingar om frihandelsavtal med bl.a. USA, Mercosur och Aseanländerna samt att kommissionen avser att inleda förhandlingar med bl.a. Turkiet, Australien och Chile. Vad gäller förhandlingarna mellan EU och USA om ett frihandelsavtal (TTIP) står vi bakom kommissionens strävan om att sluta ett ambitiöst och balanserat avtal med höga krav. Vi vill här påminna om att mandatet för förhandlingarna om frihandelsavtalet med USA fastställer att parterna ska arbeta för ekonomisk utveckling och full och produktiv

sysselsättning samt främja efterlevnad och effektivt genomförande av internationella arbetsrättsliga standarder. Ett avtal ska således inte urholka de gällande sociala, fackliga och ekonomiska rättigheterna i Sverige eller EU. Vidare är det vår uppfattning att ett investeringsskydd ska vara rättssäkert och öppet och inte inskränka staters demokratiska beslutsfattande. När det gäller medlemsstaternas ratificering av frihandelsavtalet med Kanada (CETA) anger kommissionen att den ska arbeta för att ratificeringen av avtalet går snabbt. Vi gör en positiv bedömning av avtalsinnehållet som helhet, har uppfattningen att avtalet kommer att bidra till tillväxt i Sverige och välkomnar ratificeringsprocessen.

5. Prioriteringsområdet om handel (V)

Birger Lahti (V) anför:

Som jag och Vänsterpartiet har uttryckt i andra sammanhang är handel positivt och skapar viktiga relationer mellan länder som gör att det ömsesidiga beroendet ökar. Jag vill se en rättvis handelspolitik som inte innebär försämringar för medborgarna i de länder som omfattas. En handelspolitik som sätter människor, djur och miljö främst och som fokuserar på ökade samhällsvinster – inte bara på vinster för storföretag. Vad gäller den snabba ratificeringen av frihandelsavtalet med Kanada (CETA) som kommissionen kommer att arbeta för är det min mening att Sverige inte bör godkänna CETA-avtalet. Jag är inte emot att 99 procent av tullarna mellan EU och Kanada försvinner. CETA-avtalet innehåller dock såväl tvistlösningsmekanismen ICS (International Court System), som ger storföretag möjlighet att stämma stater, som regulativt samarbete, vilket skapar utrymme för extensiv lobbying för att påverka framtida lagstiftning. Sverige bör också säga nej till en provisorisk tillämpning av CETA-avtalet. Avtalet ska inte gälla förrän alla nationella parlament har ratificerat avtalet. När det gäller förhandlingarna med USA om ett frihandelsavtal (TTIP) anser jag att regeringen borde verka för ett mindre ambitiöst handelsavtal. Men med den inriktning som förhandlingarna om TTIP har i dag bör regeringen verka för att EU lämnar TTIP-förhandlingarna. Motivet för mitt ställningstagande är främst kommissionens förslag till tvistlösningsmekanism. Även detta avtal kommer sannolikt att innebära att storföretag kan stämma stater utanför nationella rättssystem, vilket riskerar att hämma en framtida progressiv lagstiftning till skydd för människor och miljö. Eventuella stämningar kan i stället hanteras inom ramen för befintliga nationella lagstiftningar och domstolsprocesser då både USA och EU är fungerande rättsstater.